

Holger Drachmann

Der var engang

Æventyr-Komedie i Fem Akter og et Forspil

Holger Drachmann: "Der var engang"

Udgiver: [Kultursociolog Bjørn Andersen](#)

Kontakt: post@bjoerna.dk

Indledning

(Version 2.2: 15.9.2004)

P.S. Krøyer tegnede og malede Drachmann flere gange
- fx i Skagen Plantage i 1902. Dét billede findes i
Hirschsprungs Samling i Kbh. - se: <http://www.hirschsprung.dk>
og gå flg. vej: Samlingen > Krøyer > Værker > Drachmann > Andre portrætter

Drachmann var selv en habil maler af søstykker og landskabsbilleder;
et dusin af hans tegninger og malerier findes på Bornholms Kunstmuseum

1

»Der var engang« er ét af de mest sete - og hørte - danske teaterstykker. Det er opført omkring 500 gange alene på Det Kongelige Teater siden premieren 23.1.1887. I 1998 spillede man en særlig udgave i Dyrehaven (instrueret af Jan Maagaard og transmitteret af DR).

Stykket kan downloades som printbar pdf-fil fra:

<http://home.tiscali.dk/bjoern.andersen/Der-var-engang.pdf>

Stykket er indspillet på film - dels af Carl Th. Dreyer i 1922, dels af John Price i 1966. Dreyer's udgave er genudgivet på DVD; Price's film vises fra tid til anden på TV.

Se mht Dreyer's udgave: <http://www.dfi.dk/sitemod/moduler/index.asp?pid=14150> og http://www.filmidanmark.dk/stumfilm/der_var_engang_1922.htm.

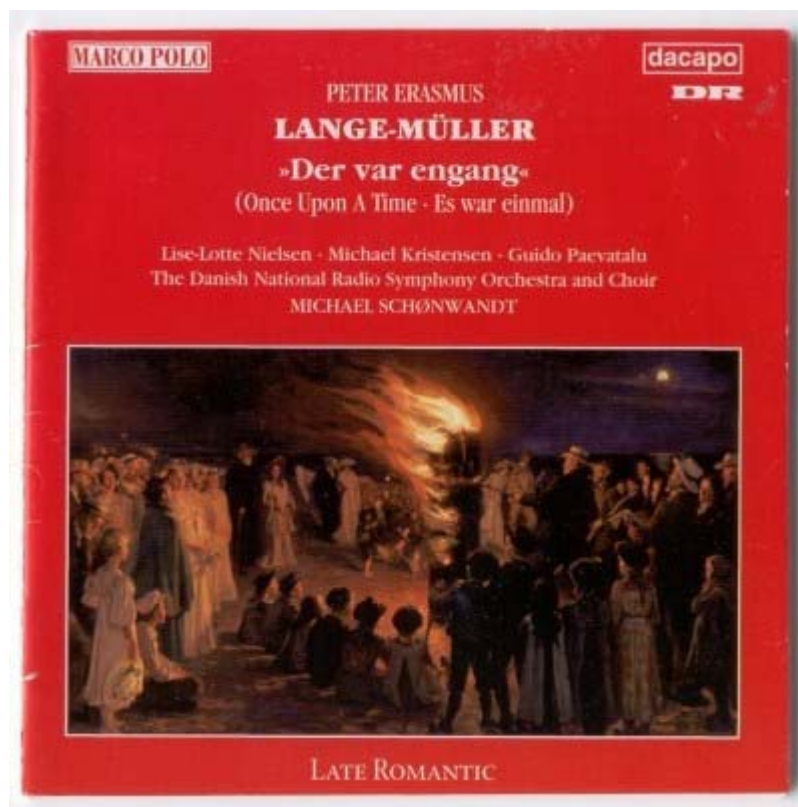
Den vigtigste grund til stykkets popularitet er næppe handlingen, men at der er tale om et syngestykke med mange gode *numre*. Dét kunne han, den folkekære digter med det brogede liv - skrive sange der kunne synges. De fleste kender »*Midsommervisen*« - som er fra slutningen af »*Der var engang*«.

Musikken var af P.E. Lange-Müller.

Peter Erasmus Lange-Müller ses her i lidt ældre fremtoning.
Han blev født 1850 og var nogle få år yngre end Drachmann.

Musikken er udgivet på CD i 1997 af dacapo - se: <http://www.dacapo-records.dk/> - og DR. Radioens Symfoniorkester spillede dirigeret af Michael Schönwandt. Solister var Lise-Lotte Nielsen (sopran), Michael Kristensen (tenor) og Guido Pævatulu (baryton).

- # 01 - Forspil
- # 02 - Taffelmusik og prinsens ankomst
- # 03 - Sigøjnermusik
- # 04 - Sigøjnerviser
- # 05 - Aftenmusik
- # 06 - Serenade
- # 07 - Kedelmusik
- # 08 - Aria pastorale
- # 09 - Jægermusik
- # 10 - Jæger vise
- # 11 - Markedsmusik
- # 12 - Menuet
- # 13 - Vals
- # 14 - Sigøjnerdans
- # 15 - Spillemandens vise
- # 16 - Krigsmandens vise
- # 17 - Borgervagten
- # 18 - Dæmringmusik
- # 19 - Køkkenmusik
- # 20 - Dansevise
- # 21 - Fanfare
- # 22 - Bryllupsmusik
- # 23 - Midsommervise

I det medfølgende hæfte er der noget om komponisten, et handlingsresumé (af Niels Bo Foltmann), omtaler af solister, orkester og dirigent - og endelig teksten til viser og sange. Alt sammen på engelsk, tysk og dansk.

Melodien til »Midsommervisen« (Vi elsker vort land) kan desuden høres på Jørgen Ebert's side: http://www.ugle.dk/h_drachmann.html

Der er - ifølge 'deklarationen' - tale om en eventyrkomedie, men derfor kunne handlingen jo godt være 'sand' på én eller anden måde?

Vi befinder os i Illyrien - på den østlige side af Adriaterhavet - men det skal man ikke tage mere alvorligt end når Shakespeare lader »Helligtrekongers aften« [»Twelve Night«] udspille sig samme

sted. Hverken Shakespeare eller Drachmann har været i Illyrien, Drachmann dog på Sicilien ... hvor der siden slutningen af 1400-tallet har været albanske landsbyer; om Drachmann har besøgt en sådan landsby er nok tvivlsomt - og *har* han har det næppe haft betydning for stykket.

En ung dame af det bedre selskab - landets prinsesse - afviser den ene frier efter den anden og dirigerer rundt med alt og alle - sin småfjollede far inklusive.

Så dukker Prinsen af Danmark op. Han er blevet forliebt i damen ved at se et billede af hende; han henvender sig, forsøger at charmere hende med sang ... men afvises.

Prinsen af Danmark har imidlertid noget andre friere ikke har - han har 'isenkram' der kan fordreje hovedet på damen og hendes veninder. Før vi ved af det er han - udklædt som *tater* - placeret om ikke *i*, så ganske tæt på hendes seng.

Næste trin er at han skandaliserer damen, og at hendes far *giver* hende til ham.

Resten af stykket drejer sig om at damen må lære at arbejde, hvad hun aldrig har gjort før, og at hun - ganske parallelt - bliver *forelsket* i sin *tater* og *beskytter*.

Til sidst opløses alle konflikter: Prinsen bliver prins igen - og gift med prinsesse Kathrine, mens fadebursternen omsider får sin Kasper Røghat. Måske Prinsen nu vil få tid til at reformere videre på det gammeldags statsapparat?

4

Hvis handlingen, eller dele af den, kan virke provokerende i dag er det fordi den bygger på en forestilling om at pigebørn skal opdrages *bestemt* fra begyndelsen af hvis de ikke skal ende som egenrådige mokker - og på en idé om at ordentlige mandfolk *kan* - og *bør* - tvinge sådanne unge damer til underkastelse.

Der var enkelte der ved premieren kritiserede Drachmann for kvindefjendske synspunkter, men flertallet var ligeglade - eller ligefrem enige med Drachmann [uddybes senere], og der er også andre forfattere der har haft samme idé som Drachmann. Bemærk Gjellerup's bemærkning [nedenfor](#).

Drachmann syntes ikke selv han var kvindefjendsk, tværtimod ville han damerne det bedste [uddybes senere].

Nogle af stykkets elementer findes på nutidens Balkan i forbindelse med 'trafficking': Gyldne løfter, skandalisering, bortgivelse af døtre osv. - men dét kunne Drachmann vanskeligt have forestillet sig, og det var desuden slet ikke hans ærinde at udøve samfundskritik i *dette* værk [uddybes senere].

Holger Drachmann faldt senere i 1887 for 'Edith' -
sangfuglen Amanda Nilsson.

Hun var, må man tro, en *virkelig* prinsesse.

Allan Mylius Thomsen har skrevet om hende i »*Dansk Kvindebiografisk Leksikon*«,
på: <http://www.kvinfo.dk/side/171/bio/869/>.

5

Der er mange komedieforfattere der har lavet numre med nogle af deres figurer. Holberg gjorde det fx med Jeppe i »*Jeppe på Bjerget*« ... og Shakespeare endnu længere tilbage i tiden med Katharina i »*Trold kan tæmmes*« (»*The Taming of the Shrew*«).

Når Drachmann gør det med prinsesse Kathrine, så er der tale om langt mere end en *practical joke*, så bliver der vendt grundigt op og ned på hendes tilværelse, hvad der forsvares med en - etisk set temmelig problematisk - påstand om at 'hensigten helliger midlet'. Er denne påstand ikke fremsat direkte, er den til gengæld ikke til at tage fejl af.

6

Drachmann's stykke bygger - som man hurtigt vil opdage - på samme folkeeventyrmateriale som H.C. Andersen's »*Svinedrengen*«, der blev udgivet i 1841, men der er meget stor forskel på hvordan materialet er brugt.

Hvor Drachmann måske kan virke provokerende, er Andersen helt ufarlig, for der er ikke *rigtig* noget på spil - som der er i andre af hans værker.

Ganske vist er der også hér tale om en ung herre der forsøger sig med et par tricks og om en ung dame der bliver smidt på porten af sin far. Men hvor Drachmann's prinsesse udvikler sig fra at være 'uægte' til at være 'ægte' prinsesse, kommer Andersen's til at hænge med næbbet: Prinsen afviser hende *fordi* hun foretrak det kunstige - og fordi hun lod sig narre.

Karl Gjellerup's beskrivelse 1890 i »*Dansk Biografisk Leksikon*«

[Gjellerup's artikel er hentet hos »*Project Runeberg*« på: <http://www.lysator.liu.se/runeberg/dbl/4/0322.html> ff. Artiklen er valgt fordi den er skrevet kort efter førsteopførelsen af »*Der var engang*«].

Drachmann, Holger Henrik Herholdt, f. 1846, Digter. Holger D. er født i København 9. Okt. 1846. Hans Fader, ovfr. nævnte A. G. D., var da Underlæge i Søetaten; han var eneste Dreng af 5 Helsøskende. Tidlig vakte hans Kjærlighed til Sølivet ved Ture med Faderen til Vagtskib og Forter, og af den gamle Kvartermester paa Trekroner lærte Drengen at takle Skibe, skraa Tobak osv. Det blev bestemt, at han skulde være Søkadet, og han sattes foreløbig i Mariboers Skole, hvor der herskede stor Frihed ligesom i hans tidlig moderløse Hjem. Imidlertid bestemte Faderen sig om: Drengen skulde studere og gik -- igjennem v. Westens Institut -- over til Metropolitanskolen, fra hvilken han i 1865 dimitteredes. I Skolen havde Kristian Arentzen stor Indflydelse paa ham, og han traf i dennes Hjem flere Mænd, der senere udmærkede sig i Litteratur og Politik (Schandorph, Høffding, Hørup osv.). I det sidste Skoleaar havde D. besøgt Prof. Helsted's Forberedelsesskole til Akademiet, fordi Evne og Lyst til Malerkunsten havde vist sig.

En Rejse til Skotland, Spanien og Sicilien afbrød denne Vaklen mellem Kunst og Videnskab. Under sit halvaarige Ophold paa Sicilien (1867) optraadte han første Gang som Forfatter med en Rejseskitse til «Fra alle Lande» (senere trykt i «Med Kul og Kridt»). Hjemkommen begyndte han nu for Alvor paa Akademiet og udstillede samtidig Marinebilleder, der -- ligesom senere hans Poesi -- udmærkede sig ved Friskhed, improvisatorisk Gjengivelse -- helst af det bevægede Hav -- med Improvisationens Fortrin og Mangler. Han konkurrerede til den Neuhausenske Medaille, indstilledes, men fik den ikke paa Grund af sine radikale Anskuelser. I den daværende oppositionelle Elevskole var D. Sjælen, og Kammeraterne sang gladelig hans Viser uden at ane den kommende litterære Stormand i den rimsmeddende Marinemaler.

Fornærmet tog D. nu til London, hvor han i Soho-square oplevede det krigerske Vendepunkts-Aar (1870) under trykkede Forhold blandt kommunistiske Flygtninger. Pludselig fik han et Par Bestillinger og besluttede nu at slaa sig ned der som Marinemaler. Imidlertid havde hans Pen ikke været helt ledig (Korrespondent for «Dagbladet»). Det var paa den Tid, at Vilhelm Møllers Tidsskrift «Nyt dansk Maanedsskrift» samlede den kommende litterære Generation om sig, og Side om Side med fremtidige Kolleger som Brødrene Brandes, Schandorph og Jacobsen skrev D. - karakteristisk nok først ligesom hine halvvidenskabelig -- nogle fortrinlige Artikler, der ofte lade ane en første Rangs Pen: «Om det danske Sømaleri» og «Om de senere Svingninger i dansk Malerkunst», i hvilken sidste han skarpt og vittig, men ikke uretfærdig bekæmper den indskrænket nationale Høyenske Skole og spotter over «Begrebet det nordiske, der nu nærmere var blevet bestemt ved Begrebet ny-hollandsk». Hans engelske Rejsebilleder (sammesteds) ere allerede betydelig mere

Drachmannske end de foregaaende sicilianske. Medens han nu under et Ophold i Hjemmet boede paa Borchs Kollegium, fik han en Dag Besøg af Georg Brandes, der vilde sige ham en vel fortjent Kompliment for Artiklerne. Han læste sit Digt «Engelske Socialister» for den skarpsynede Kritiker, og dennes Udbrud: «Men De er jo Digter!» gav Stødet til en Produktion, hvis Frodighed vor Litteratur ikke har set Mage til.

Det var da ogsaa dette Digt og dets revolutionære Slægtinger, som væsentlig gave Digtsamlingen dens Præg, D.s egentlige Debut («Digte» 1872), thi den tidligere i samme Aar udkomne Bog «Med Kul og Kridt» indeholdt foruden de allerede trykte Rejsebilleder kun et Par mindre betydelige Skitser. Foruden dette opsigtvækkende Element og flere ganske umodne Produkter indeholdt Samlingen enkelte Smaadigte, der lode ane den kommende store Stemnings-Lyriker, og Strofer, der allerede tilhørte den begyndende Mester. -- Da Samlingen udkom, var Digteren gift med Vilhelmine Charlotte f. Erichsen, Datter af Kancelliraad, Avditør E. Der var nu ikke længer Tale om at nedsætte sig i England som Maler; dog maatte endnu længe Penseien gaa Pennen til Haande for at skaffe det daglige Brød, ofte besværlig nok, og i disse Ægteskabsaar syntes hans lige begyndte digteriske Produktion at staa i Stampe. De danne en næsten 2aarig Pavse -- den eneste -- i Opusrækkens Aarstal.

I Efteraaret 1874, samme Aar, som hans Ægteskab ophævedes, gjorde D. med «I Storm og Stille» et betydeligt Skridt frem som Fortæller -- rettere endnu Skildrer -- og Aaret efter med «Dæmpede Melodier», der slog hans Anseelse som Digter fast, et endnu større, snarere som Versifikator end som Lyriker. I Grunden staar denne Samling under Forgængeren; «Misericordia» er et kraftigt Digt, men rækker ikke «King Mob». Den allerstørste Del af Bogen bestaar af fortællende Digte, en underordnet Halvggenre, hvis Betydning her væsentlig var at udvikle D.s Herredømme over Sproget, give hans Diktion rigere Farver, hans Vers friere og større Bevægelse. Men endnu er kun «Manéren» færdig, og dens Mangler staa i fuld Blomst, medens man næppe aner, i hvilken Skjønhed dette vilde Flor skulde kulminere. D. synes endnu at have en uendelig Vej til Fuldenlighed som Lyriker, -- han tilbagelagde den i et Spring.

For tredje Gang rejste den urolige Digter udenlands. Vinteren 1875-76 tilbragte han i München, hvor han omgikkes Henrik Ibsen og skrev sin første større Komposition, Romanen «En overkomplet», der er paavirket af Turgenjews «Den første Kjærlighed», et Nouvellesujet, intet Romanstof. En Aften, da han efter Sædvane havde skrevet fra Gry til Mørkning, overværede han i Theatret en Opførelse af «Sakuntala» og skrev i en Mellemtid paa Bagsiden af en Theaterseddel sit bekendte Digt, der overlevede Romanen, som det blev puttet ind i. Det er typisk for en Række af D.s Digte -- spredte gennem hans hele Produktion -- hans bedste; deres betagende Virkning beror paa en i vor og i de fleste Litteraturer enestaaende Evne til at gribe skabende paa Stemningen som saadan, inden den endnu har materialiseret sig til Begreb og Tanke, -- meddele den umiddelbart; de ere, om man vil, uforstaaelige, men uimodstaaelige. I Venedig (Føraaret 1876) skrev han i Løbet af en Uge alle de venetianske Digte (maaske hans ypperste) og sin bedste Novelle, «To Skud», og gjorde endda en Afstikker til de ved Petrarch og Shelley klassiske euganeiske Høje; til Petrarch sparkede han, med Shelley kappedes han. Allerede løftede hans Trækfuglenatur Vingerne til en Ægypten-Fart, da Sygdom fængslede ham i Florents; han laa for Døden, læste sin Nekrolog, reddedes af en engelsk Læge, tog hjem og skrev om Sommeren i Esrom-Egnen «Sange ved Havet» og «Tannhäuser» (udk. 1877), en større Fortælling, der ligesom den mindre «To i Venedig» kun var en foreløbig Skal om lyriske Perler. Den sidste Novelle blev ligesom «To Skud», «Najaden» og «Dædalus» offentliggjort i «Det 19. Aarhundrede» (samlede i «Ungt Blod», 1876). Hermed forlader han Novellen for at skrive mindre komponerede Studier, som laa bedre for hans Ejendommeligheder, og af hvilke mange Billeder fra Fiskerlejer og Søfarer ville kappes med hans Lyrik om at bevare hans Navn.

En Række Saadanne Skitser (senere saa bekendte under Titelen «Paa Sømands Tro og Love», udk. 1878) blev til under et længere Ophold i Udlandet 1877-78 (Paris og London), fra hvilket han gjorde en Afstikker hjem, der førte ham til Sønderjylland. Paa et kjøbenhavnsk Hotel skrev han derpaa «Derovre fra Grænsen» i 3 Døgn, uden Sammenligning hans populæreste Bog; Tilblivelsen forklarer Karakteren: en begejstret, improvisatorisk Tale, gjort paa et flygtigt Indtryk; dens Fortrin ere heri, dens Fejl ikke. Gjennemstuderet eller improviseret -- det har intet at sige over for Spørgsmaalet om det rette Synspunkt, -- den alvorlige historiske Sandhed, som peger fremad og tilbage, og denne savnes. Intet er her sagt af, hvad en overlegen Aand i denne Sag havde at sige sit Folk. Dette er ingen æsthetisk Indvending -- tvært imod, naar D.s musikalske Reservation i Sønderborg brød Stemningen der, saa kunde en politisk Reservation ikke undgaa at skade Bogens Stemning, og just den er dens Styrke, som overmander Kritikken. Men D. træder ikke her op blot som Digter og staar derfor ikke blot for Æsthetikkens Domstol.

«Derovre fra Grænsen» var den bedste Prosa, D. endnu havde skrevet; næsten samtidig kom i «Sange ved Havet» (1877) hans bedste Vers (navnlig de venetianske Digte). De fleste Digte i «Ranker og Roser» (1879) vare allerede trykte, og den usædvanlig voluminøse «Ungdom i Digt og Sang» (s. A.) omfatter den samme Aarrække og føjer til sidst endnu en ny Række «Sange ved Havet» til (deriblandt et Par af de ypperste og et Par af de ringeste). Disse 3 Samlinger udgjøre da i Virkeligheden én eneste, der omfatter D.s klassiske Tid og danner den højeste Tinde i nordisk Lyrik. En saa bredlinjet Melodiføring i Rythmen, en saadan Frihed i Bevægelser, der magtede baade det stærkeste og det sarte, en saa overlegen sproglig Virtuositet, der har Udtryk for den stoffligste Skildring og den mest ætheriske Stemningsmusik, havde endnu ikke aabenbaret sig i vort Sprog og er med Undtagelse af den engelske Lyrik vistnok ikke hørt i noget moderne Sprog. Og det centrale i denne Kunst er som en Naturkraft, der taler direkte til Naturen i os: denne «farende Svend» kunde synge saa meningsløst skjønt som en Nattergal, og hans Fedel havde det uskoledede Zigeunerstrøg, der faar alt Blod til at danse. Men Reversen mangler ikke: D. har vittig i sin «Esther» ladet Raadmanden sige: «Stiftamtmanden er højere end Stilen», -- maatte han snart med samme Ironi kunne se paa den Sætning, der staar imellem Linierne paa det meste af, hvad han skriver: «Holger D. er højere end Stilen», -- thi Stilen er kun Menneskets Selvfornægtelse over for Værkets Stemning. Naturligvis maa Lyrikken lide mest under hin Sætning; i Snesevis kunne de

Digte tælles, der ødelægges ved et Udtryk, som skurrer i Stilen: smaa Saar ofte, men dødelige.

Endnu et Par Aar tilbragte D. i Udlandet (Frankrig 1878: «Prinsessen», Hamborg, Vinter 1879: «Paul og Virginie»). I Foraaret 1879 ægtede han Emmy Culmsee (f. 1854, Fader: Papirfabrikant C.) og tilbragte Hvedebrødsdagene paa Skagen, hvorfra Motivet til «Lars Kruse» (udk. Jul s. A.), som indeholder noget af hans bedste Prosa, og paa Samsø, hvor Oversættelsen af Byrons «Don Juan» begyndtes, et mesterligt Arbejde, som er en af D.s blivende Fortjenester af dansk Litteratur. Vinteren tilbragtes i Kjøbenhavn, hvor Æventyrdigtet «Østen for Sol og vesten for Maane» blev til, D.s bedste *Bog*; havde dens friske og fantasifulde Forgængerske, «Prinsessen og det halve Kongerige», ingen Idé, saa fik denne til Gjengjæld en, der var lidt for massiv: Kvindens Opdragelse gennem Kjærlighed og Arbejde, -- den lidt pædagogiske Slutning af Digtet staar ikke paa Højde med Begyndelsens fortryllende Poesi. Kjød af Hovedstaden opslog Digteren nu sine Pavluner i Vedbæk (Taarnhøj, Foraar 1880 til Efteraar 1881), hvorfra «hans Pegasus afgræssede Fiskerlejerne» nord paa indtil Sletten («Vangaa»), -- «Vildt og tæmmet» (1881), af hvilken dog det ypperste Stykke, «Syndflodssagn», var skrevet tidligere, i Ditmarsken. «Vandenes Datter» (s. A.) er i sin prægtige Begyndelse stilistisk stærkt beslægtet med hint lille Mesterværk, men det er ikke lykkedes at faa den idealistiske Sagnskikkelse bragt frem i Fortællingens Plan. «Tordenskjold» (1880) var en Fortsættelse af «Krigsbillederne» i «Dæmpede Melodier», men hæver sig højt over dem, skjønt det ikke kunde blive det nationale Epos, der tilstræbtes; et Digt som «Paa Kanoner og Pokaler» er et ægte Drachmannsk Bravourstykke, og «Carl XII's Skygge» er mere. Oversættelsen af «Don Juan» gik jævnsides disse Værker med utrættelig Flid og ukølnet Kjærlighed til Opgaven. Disse Aar vare maaske Digterens lykkeligste, han syntes at være kommen til Ro og Klarhed, Polemikken mod det bestaaende var endt, Polemikken mod det nedbrydende begyndte. Fra Hjemmets faste Borg ved Arnens Alter rejste han sig mod, hvad han nu ansaa for blot negative Litteraturstrømninger. Først lyrisk i «Gamle Guder og nye» (af «Svend Trøst», Jul 1881). Skjønt denne Samling i «Vor Moders Saga» har herlige Brudstykker, af hvilke det sidste er det mest storstilede, D. har skrevet, staar den ikke paa Højde med de foregaaende Samlinger: de reflekterende Digte ere hverken tilstrækkelig Reflexion eller Poesi, hans Hang til det mystiske og taagede, hans Laden det bero ved paa Rythmebuer at spænde Ordbroer over Meningens Kløfter breder sig her ofte paa en betænkelig Maade («Natten»), over for kunstneriske Højdepunkter staar der Steder, hvor Tilbagegang i Versebehandlingen er kjendelig (f. Ex. det metrisk uheldige «Hævd dig»).

Vinteren 1882 tilbragtes i Holland og Belgien og bragte fortræffelige «Rejsebilleder» («Brevet om Jan Steen»), medens den ubetydelige dramatiske Debut «Puppe og Sommerfugl» skaffede ham Foden inden for Theatret, hvor næste Aar «Strandby Folk», bygget over et Par af hans gamle Motiver (af hvilke et udnyttedes for tredje Gang), gjorde delvis fortjent Lykke. Samme Aar bragte hans «Ostende-Brügge» («Skyggebilleder»), hvori han paa Prosa gjorde op med den litterære Radikalisme uden helt at overbevise eller virkelig oplyse; han stiller sig egentlig kun paa det snævrere folkelig-nationale Standpunkt over for «Evropæerne» og bestemmer Begrebet «dansk Bevægelse» nærmere ved Begrebet «ny-hollandsk Bevægelse». Hertil sluttede sig i Foraaret 1884 Digtsamlingen «Dybe Strænge», der staar miledybt under alle foregaaende: her triumfere Smag- og Stilløshederne, og faa ere de ægte digteriske Glimt.

D. havde imidlertid trukket sig bort fra Hovedstadslivet, men efter at have tilbragt et Aars Tid i Roskilde længtes han længer bort; halvandet Aar rejste han med sin Familie i Tyskland og Italien, i Tarvis (Kärnten) skrev han Æventyrkomedien «**Der var en Gang**» (1885), lidet anende, at han skabte sin store Theater-Succes. Uden at høre til hans betydeligere Digtninger havde den poetiske Fortrin nok til at fortjene sin Lykke, om end denne lige saa meget skyldtes scenisk Pragt, livlig Musik (Lange-Müller), vakte patriotiske Følelser og andet Udenværk. Motiverne vare «Kong Drosselnæb» og Andersens Svinedreng, Ideen en Variation af den i «Østen for Sol»: Kvindens Opdragelse til Hustru. Midlerne ere plumpere, men det gjaldt jo ogsaa om at faa noget dygtigt ud af en uartig Prinsesse, ikke af et naivt Almuesbarn. Naar nogle paa Kvindeværdighedens Vegne have taget Forargelse heraf, saa er dette en temmelig komisk Misforstaaelse. «Alkibiades» (1886) stiled høje -- indtil Tragedien, men kunde af flere Grunde ikke lykkes. Hvert Øjeblik river en Stilløshed os ud af Stemningen -- blot et Ord som «Chef» er nok til at ødelægge en Scene --, der savnes Selvsyn eller det Studium, som kan erstatte det (Schillers «Wilhelm Tell»): aldrig har den attiske Slette været fed, endsige lignet «en Bondepiges brede Smil»; først og sidst, det er ikke blevet en dramatisk Organisme, og endelig: der menes noget andet, end der siges, og dette føles, -- der tales om Attikas Athen og menes «Nordens». Allerede i Efteraaret 1884 havde D. i «Morgenbladet» offentliggjort Begyndelsen af en Kunstner-Roman, der trættede ved en udsvømmende Svada og en Polemik med Modernismens Mænd, bag ved hvilken der ikke øjnedes noget virkeligt Hvilepunkt. Selve Romanen «Med den brede Pensel» falder fra hinanden som Fortælling, men indeholder ganske fortrinlige Brudstykker, som nærmest høre ind under Rejsebilleder og Kunstbreve. Men endnu svagere end Kompositionsevnen rører Skaberkraften sig, og nogen mindre individualiseret Skikkelse end Heltinden havde D. ikke frembragt; Prosaen viser intet Fremskridt, tvært imod, den har mange af sine Fortrin, men alle sine Mangler.

Ligesom ved en tidligere Udenlandsrejse havde D. fra denne gjort et Besøg hjemme, og han forsøgte nu at gjentage «Derovre fra» i «Danmark leve» (1885), prædikende Forlig for de stridende politiske Partier med Sønderjylland til Baggrund og Skamlingsbanken -- for Dybbøl Bjærg -- til Prædikestol. Forsøget mislykkedes; trods det prægtige Paafund med hans allegoriske Rejseelskab falder Bogen mat ud. Det skulde her se ud, som stod han upartisk over Fraktionerne, men i Virkeligheden markerede Bogen hans Overgang til Højre. Hjemkommen blev han de ministerielle Festers Sanger og Ridder af Danebrog. Han havde debuteret som «Socialisternes» Digter; 11 Aar senere var han naaet til at prise de besiddendes brede Lag og true med, at Borgerskabet skulde «jorde Mobben under Gadens Stene», -- nu var han hos Godsejerne. Lidet af dette bør tilskrives «Klogskab»; hans uendelig sammensatte Natur havde alle disse Samfundslag i sig og maatte vexelvis sympathisere med dem. Han er af Afstamning Borger, af Naturel halvt en Renæssancetidens Adelsmand, halvt en Nutidsproletar, -- helt er han Kunstner.

Endnu en Gang hævede D.s Poesi sig til sin fulde Højde: «To dramatiske Digte» (Foraar 1888). I «Esther» ere Motiver fra «Vandenes Datter» og «Syndflodssagn» indpodede paa Stammen af et Baumbachsk Æventyr, og er Frugten ikke nærende, saa er den dog berusende. Mystikken er hverken dyb eller klar; men der er en ubrudt Stemning, en samlet Farvetone over det hele som i intet andet af hans Værker. Modsætningen mellem Gotfred Springforbi og Kurt, de to kunstneriske Grundtyper, de to Elementer i D.s egen Kunstnersjæl, har evig Gyldighed og er for den ene Parts Vedkommende i alt Fald -- Gotfreds -- glimrende udtrykt. At det, understøttet af Prof. Hornemanns fortrinlige Musik, maa kunne virke paa Scenen, synes utvivlsomt, men Dagmartheatret magtede ikke Opgaven. Rent kunstnerisk set staa «Tyrkisk Rococo» fuldt saa højt. De lange melodiske Vers bølge og gløde med exotisk Skjønhed, Sanselighedens Kultus er adlet ved et storstilet Udtryk, aldrig maaske har «Kjødets Evangelium» inspireret en saadan Højsang. De indsprængte Digte have en let og sikker Lokaltone, de kunde staa blandt Hugos «Les orientales»; «Og jeg vil gaa i Tavernen hen» opvejer alene hele Bøger af andre, ogsaa enkelte af D.s, maaske selve hans næste orientalske Udflugt, Æventyrdramet «Tusend og en Nat». Der er ganske vist noget dybsindigt i den Modsætning, at Helten er dyrisk som Menneske, og at han, da han er tryllet i Dyreskikkelse, har faaet sand menneskelig Aand af den Kjærlighed, som han bøder for, og det er et rigtigt Greb af D., fra Kvindens Opdragelse i Kjærlighed og til den, at vende sig til Mandens; der er visselig lyrisk Pragt, ægte Pathos og livfulde Scener, men det hele bliver dog intet Drama, og selv som Digtning bevæger det os ikke dybt, det staa lidt fjærnt, og den fremmede Tone er næppe holdt saaledes, at den illuderer eller giver tilstrækkelig Stemning. Endelig i Digtcyklen «Suleima» sænker hans «vest-østlige Divan» sig under D.s Niveau; det er -- bortset fra et Par Digte - - mat baade i Tanker og i Form og lidet tiltalende af Indhold. Samlingen, hvori Cyklen findes, og som D. med ubegribelig Kritikløshed har døbt med den Heineske Titel «Sangenes Bog» (Jul 1889), indeholder i øvrigt enkelte prægtige Digte, de fleste dog i en Tonart, som han har behandlet friskere før, og som *kan* udtværes: den Gotfred Springforbi'ske.

Men D.s Fremtidsmuligheder ligge i *Kurt*, ikke længer i Gotfred Springforbi.

8

Man kan finde Drachmann's stykke i trykt form, men jeg tænkte det kunne være praktisk med en digital og søgbar udgave, der var nem at printe ud. Se under pkt. 1.

Teksten vil blive grundigt verificeret osv. snarest muligt - og indledningen vil blive udbygget.

Spørgsmål og kommentarer er meget velkomne og kan sendes til:

Bjørn Andersen

post@bjoerna.dk

Denne sides adresse er:

<http://home.tiscali.dk/bjoern.andersen/Der-var-engang.htm>

Du må citere hvis du angiver hovedsides adresse: bjoerna.dk ... Siderne om Albanerne: bjoerna.dk/albanerne.htm ... Søgning på internettet: bjoerna.dk/soegning.htm

Clara With (senere Pontoppidan) som Prinsessen af Illyrien. Fra Carl Th. Dreyer's indspilning (1922).

Stykket havde premiere på Det Kgl. Teater 23.1.1887.

PERSONERNE

I ILLYRIEN

KONGEN

PRINSESSEN

1. KAVALER

2. KAVALER

1. HOFDAME

2. HOFDAME

3. HOFDAME

EN SCHWEIZER

1. FRIER

2. FRIER

PRINSEN AF DANMARK

KASPER RØGHAT, HANS FØLGESVEND

EN SANGER HOS PRINSEN

HOFKAVALERER, HOFDAMER, TJENERE, VAGT, PRINSENS
FØLGE, 2 VÆGTERE

I DANMARK

PRINSEN

PRINSESSEN AF ILLYRIEN

KASPER RØGHAT

PRINSENS JÆGER

ANDEN JÆGER

EN KULSVIER

FORMANDEN FOR BYVAGTEN

FØRSTE BYVAGT

ANDEN BYVAGT

FØRSTE JUNKER

ANDEN JUNKER

FØRSTE MESTERLEKTIANER

OVERKOKKEPIGEN
FADEBURSTERNEN

I STEGERSET PAA BORGEN:

FØRSTE PIGE
ANDEN PIGE
TREDJE PIGE
FJERDE PIGE
FEMTE PIGE

EN BORGER

PRINSENS JÆGERE, BORGERVAGTEN, MARKEDSSÆLGERE,
TATERE, GØGLERE, STUDENTER, MUSIKANTER, BØNDER OG
BORGERE

FORSPIL

Et mindre Værelse paa Prinsen af Danmarks Borg. Renæssancetiden. Kasper Røghat sidder paa et Bord med et stort Krus, hvoraf han nu og da drikker, sin Rejse-Randsel, som han er i Færd med at pakke, samt en gammel Violin.

For min egen Person, saa er jeg min Herre Prinsens Tjener og fortrolige. Min Fa'r lærte mig at tømme en Kande

drikker

— min Mo'r lærte mig, hvordan jeg skulde faa den fyldt, den salig Sjæl ! — En gammel Bierfidler lærte mig at gnide Fiolen — men min Bedstemo'r, som var den allerklogeste, hun lærte mig at holde Tand for Tunge med alt, hvad jeg ikke véd og ikke forstaar mig paa. Og den Kunst er probat i vore Dage !

Nu skal jeg paa Rejser med Prinsen. Han er en rask Karl — han kan baade ride og fægte — han taler baade fransk og flamsk — og han forstaar tysk — naar man ikke snakker for hurtigt.

Han vil ha' sig en Kone. Hans Fa'rs gamle Raader siger, at de vil søge en til ham; men han paastaar, at han kun selv kan finde sig den rette — og det kan han nu ogsaa ha' Ret i.

Det banker.

Der har vi naturligvis min Kærest', den raske Fadebursterne. Nu skal jeg drille hende ! vender sig paa Bordet, taler ud i Stuen, bortvendt fra Døren.

En udenvælts Kærest' vil jeg ha' mig. Kommer vi til Flandern, og jeg ser en sortøjet, bredbovet Skænkemadam, saa siger jeg til hende: »God verheelp mij, Mevrouw, — dat ik geene andere vrouw zal huwen, dan U ! Neen, mijn dierbar, gene andere wil ik bezit- ten, dan U !« — I Frankrig siger jeg til en lille fiks Glut med Opstoppemæse: »Ayez pitié de moy, ma Demoiselle; parce que je suis tellement enflammé de l'amour de vostre belle figure, que je ne — que je ne . . .« Naada !

vender sig. En Bissekræmmer er traadt ind ad Døren med sin Kurv over Nakken.

Ej ! hvad er du for en sort Gavtyv !

BISSEKRÆMMER.

Maa jeg spørge, er det Hr. Kasper Røghat? —

KASPER.

Jo, det er mit ærlige Navn — som Skælmerne siger.

BISSEKRÆMMER.

Og Herren agter sig ud paa Rejse? —

KASPER.

Jo—o; det kan ikke nægtes. Hvem er Du?

BISSEKRÆMMER

sætter sin Kurv indenfor Døren*

Jeg er en ærlig Bissekræmmer.

KASPER.

Du er Fanden, er Du ! . . .

BISSEKRÆMMER.

Fanden min rare, min smukke Herre,

Ak nej, desværre !

Var jeg saavist den Mand, som I siger,

Saa havde jeg Fripas i Verdens Riger.

Fanden forstaar den Kunst ekscellent

At drive Geschæften uden Betaling,

Men *jeg* af hver en Styver og Skilling

Maa skatte til hver en Toldbetjent.

Møjsommelig vandrer jeg om paa Jord,

Jeg render mig næsten helt fra Forstanden —

Kun én Ting har jeg tilfælles med Fanden:

Jeg har, som han, en Oldemo'r !

KASPER.

Sig mig, er det ganske nødvendigt, at en Bissekræmmer taler paa
Vers?

BISSEKRÆMMER.

Det staar der ganske vist ikke noget om i mit Næringsbevis . . .

KASPER.

Ja, vil Du saa ikke sige mig paa Prosa, hvem din Oldemo'r er?

BISSEKRÆMMER.

Uh ! det er den gamle Mo'r ude i Skoven . . . Det er Æventyr-Konen !

KASPER.

Ah !

BISSEKRÆMMER.

Hun fabrikkerer alt det Kram, jeg har at sælge; — og jeg gaar rundt med det.

KASPER.

Naa saaledes?

BISSEKRÆMMER.

Hun smører Handlingen med sin Tryllesalve. Hun har det alt sammen paa Lager: Nissehuer — Ønskekapper — Alruner og Dragedukker . . . Jeg plejer aldrig at gaa forgæves hos Folk, som skal paa en lang Rejse.

KASPER.

Lad os se det Kram !

BISSEKRÆMMER

trækker op af Kurven en forgyldt Bilbouquet; han kaster Kuglen fra Skaalen: en Sværm Sommerfugle flagrer ud

Den er til at fange Smaapiger med.

KASPER.

Jeg har kendt dem, der lod sig fange med mindre. Læg til Side !
Mere? —

BISSEKRÆMMER.

En Kobberkedel.

KASPER.

Gaa til Køkkenet . . .

BISSEKRÆMMER.

Herre, det er ikke nogen almindelig Kedel.

KASPER.

Den ser mig meget ordinær ud. Men kanske har den skjulte Egenskaber?

BISSEKRÆMMER.

Vil Herren se? Her er en lille Spritlampe. Naar man fylder Kedlen med Vand og lader den koge . . .

KASPER.

Saa snakker den !

BISSEKRÆMMER.

Akkurat ! Saa fortæller den alt, hvad man si ger i det hele Land om Jer eller den Person, som spørger.

KASPER.

Det vil sige: naar der er tilstrækkelig Sprit i Lampen paa den Person, som spørger. Ikke sandt? — Stil til Side. Har Du mere? Et Spejl ! — Ih nej, et Portræt i Glas og Ramme. Hvad er det for en køn Dame med Mel i Haaret og røde Kinder?

BISSEKRÆMMER.

Det er Prinsessen af Illyrien.

KASPER.

Illyrien — hvad er det for et Land?

BISSEKRÆMMER.

Det er et Kongerige, som ligger langt, langt borte herfra. Der gaar enhver med Prinsessen om Halsen —

KASPER.

Det maa være et frit Land !

BISSEKRÆMMER.

Saadan i Baandet her at forstaa. — Jeg har en svær Handel i Udlandet med Portrætter. Alle blir forgabet deri, og det strømmer ind med Friere til Prinsessen. For hun er endnu kønnere end sit Billed — og morsom og ondskabsfuld — og hun holder alle Frierne for Nar.

KASPER.

Det gør hun saamænd Ret i.

BISSEKRÆMMER.

Og saa la'er hun dem hænge !

KASPER.

Aa nej vel ! Det maa vi forsøge. Her har Du ti Rigsdaler for alle tre Sager.

BISSEKRÆMMER.

Herre, Portrættet alene er mere end 10 Rigsdaler værd !

KASPER.

Ikke en Hvid mere — i disse dyre Tider ! Vil Du, eller vil Du ikke?

BISSEKRÆMMER.

De *skal* jo dog ha' Motiveringen !

KASPER.

Hvad siger Du? Dér i Døren ! . . .

BISSEKRÆMMER.

Naa, saa lad gaa !

ud.

KASPER.

Der snød han mig alligevel. Jeg maa tage mig betalt i Rejsekassen. Udrustningen er færdig. Nu kan Prinsen komme.

PRINSEN

ind; rejsekiædt*

Naa, vil Du med? Er Du færdig? —

KASPER.

Har det saadant Jav? Skulde vi ikke tænke os om end nu en Gang.

PRINSEN.

Jeg har tænkt. Jeg vil finde mig en Kone.

KASPER.

Saa Se her !

giver ham Portrættet.

PRINSEN.

Nej, hør Du — hun er nydelig. En ligefrem Skønhed ! Hvem er det? hvor har Du det fra? hvor bor hun? er det en Prinsesse? er hun . . . aa, nydelig er hun. Jeg vil gaa til Verdens Ende, for at søge hende op.

KASPER

afsides*

Hun er virkelig de ti Rigsdaler værd, højt. Det er Prinsessen af Illyrien, min Prins !

PRINSEN.

Illyrien — hvad er det for et Land?

KASPER.

Det er et Kongerige, som ligger langt, langt borte her fra. Men baade herom og om alt det andet skal jeg fortælle Jer undervejs — og for Resten kan vi spørge os frem i Kroerne.

PRINSEN.

Kasper, Du er en Perle ! Og hvis jeg vinder *hende*, og har hjemført hende som min rette kongelige Brud, saa skal jeg opfylde alt, hvad Du begærer af mig — inden for rimelige Grænser.

KASPER.

Naa — dog ikke længer. Saa vil jeg til en Begyndelse spille Rejsemarchen

kaster Ranslen over Ryggen, gnider en March paa Fiolen, som fortsættes i Mellemaktsmusikken.

FØRSTE AKT

Sal i et Rokokopalads. Gennem en Portal i Baggrunden ses Vandet med Bygninger, Skibe og Baade. Paa hver Side af Portalen er opstillet Vagt, Hofbetjente og Musikanter. I Forgrunden (til venstre for Tilskuerne) en Forhøjning med Baldakin og to Tronstole. Her sidder Kongen og Prinsessen. Mellem Forhøjningen og Baggrunden HofFets Kavalerer og Damer. En høj Schweizer med Stav, fulgt af to Vægttere, fungerer som Ordensmarchal.

En Frier staar med Haanden paa Brystet, bukkende foran Forhøjningen. Nogle af Kavalererne bøjer sig frem og betragter ham.

FØRSTE FRIER.

Saaledes som Phøbus flammer bag sin Sky, saaledes flammer mit Hjerter for Eder, Prinsesse. Cupido har taget en gylden Pil af sit Kogger, dypet den i den dræbte Philomeles Blod, og med denne søde Gift indridset Eders Navn uforglemmeligt i min Sjæl. Skal jeg veklage over Guden? Skal jeg anraabe Phøbus om at dække mig bag sin Sky? Skal jeg ønske, at jeg alt var fare ned til Erebus, skjult blandt Skyggerne, hvor saa mangen fortvivlet Elsker jamrer over sin Elskede? Nej, Prinsesse, det . . .

PRINSESSEN

i rig Dragt fra Begyndelsen af det attende Aarhundred, gaber, hol der sig for Munden.

Det keder mig ! —

KONGEN

farer op af et lille Blund*

Ah !

FØRSTE KAVALER

til Schweizer*

Det keder Prinsessen !

SCHWEIZER

lægger Haanden paa Frierens Skulder*

De keder Prinsessen, Deres Velbaarenhed !

FØRSTE KAVALER.

Hvilken Straf befaler Deres Majestæt —?

ANDEN KAVALER.

Skal han hænges, druknes eller parteres?—

FRIER.

Men min Gud, hvilken Forbrydelse har jeg da begaaet?

PRINSESSEN.

Han kunde være en Intrigant, en Skurk, alt muligt — vi vilde se igennem Fingre dermed ! At have kedet os, det er en Majestætsfornærmelse — og den fordrer sin Straf,

betænker sig*

Rag hans Overskæg af ham, den Nar ! Skær Halerne af hans Heste, og før ham saaledes med sit Følge igennem Byen !

KONGEN.

Du er naadig i Dag, mit Barn !

FRIER

river sig løs fra Schweizeren*

Fordømt, at din Skønhed lokkede mig hid. Men den vil bringe Dig selv Fortrydelse, som den har bragt mig Forsmædelse, kaster portrættet for hendes Fod. Dér er det Kontrafej, som har forført mig ! Gid det aldrig var kommet ud i Verden.

KONGEN.

Han er uartig —

PRINSESSEN.

Han dutter mig ligefrem. Det er saamænd det mandigste, han har sagt.

KONGEN.

Herauss ! Allez !

Frieren føres ud.

PRINSESSEN

slaar med sit Lommetørklæde*

Uh, denne Parfume,

klapper i Hænderne*

Frokost !

KONGEN.

En lille Forfriskning. Det var et fortræffeligt Ord, min Datter !

Fanfare udenfor*

Saa ! der kommer en ny . . . Herregud, det faar aldrig nogen Ende.

PRINSESSEN

sætter sig til Rette i stolen igen*

Min Vilje maa jeg ha' I Du skal se, lille Papa, jeg slaar nok en Gang til og tager mig en Mand: men det er en saa vigtig Sag — for det første for mig selv, og saa for Land og Rige — at jeg netop faar den *rigtige*.

klapper ham paa Kinden*

Ikke sandt, Du rare, gode Papa? —

KONGEN

tager Snusdaasen op*

Du Snakker !

snuser

Ak ja !

Frieren føres ind af Schweizeren*

Naa; han ser drabelig ud . . . Paa Kroppen er intet at klage . . .

bedende

Tag ham, Barn !

PRINSESSEN.

Duftede den forrige af Pomade, saa stinker han dér af Selvros. Praleri staar der ud af hans Mund, ligesom Dampen af en Ovnsprække. Aa, jeg faar ganske ondt paa Forhaand !

KONGEN

trækker paa skuldrene, snuser*

Jeg haaber, han maa ha' Trumfer i Baghaanden !

PRINSESSEN.

Ligner han ikke en Tyr, som vil til at stange?

KONGEN.

Kan Du se Hornene ! — jeg ikke !

PRINSESSEN.

Han er sandsynligvis Enkemand og bærer Flor over dem.

KONGEN.

Stille !

SCHWEIZEREN

fører Frieren frem foran Forhøjningen

Hans Durchlaughtighed Kurfyrsten af Podolien, Markgreve af Volhynien,
Søn af den regerende Fyrste af Siebenburgen, Sønesøns Søn af den
store . . .

PRINSESSEN.

Mer end nok ! — Lad ham svare for sig selv.

SCHWEIZEREN.

Tal, Deres Durchlaughtighed !

FRIEREN

bukker stolt forlegen, snor sin Knebelsbart, lægger Haanden paa Kaardehæftet*

PRINSESSEN.

Man skulde tro, han vilde have os ud for Fuglestangen !

KONGEN.

Han mærker, at Du vil lade ham løbe med Limstangen, skal jeg sige Dig !

afsides

Det gør mig ondt for Fyren !

byder Frieren sin Daase

En lille Pris . . . ?

FRIEREN

ryster paa Hovedet*

PRINSESSEN.

Det skal hjælpe paa Hukommelsen ! siger man. De har maaske tabt Maal og Mæle over vor Skønhed? —

FRIEREN

med et gennemborende Øjekast*

Jeg er Soldat, Prinsesse, og vant til at lade denne

slaar paa Kaarden

svare for mig.

PRINSESSEN.

Ih min Gud, hvorfor sendte De da ikke Sablen herhen og blev selv hjemme?

Hoffolkene ler*

FRIEREN

ser sig om*

Det er nemt at være lystige herinde, mine Herrer. Men *udenfor* . . .

SCHWEIZEREN.

Man vender ikke Ryggen til Prinsessen . . . !

PRINSESSEN.

Deres Durchlaughtighed er ret underholdende — *en face* ! —

FRIEREN.

Prinsesse ! Deres ualmindelige Skønhed, som jeg kender af et Kontrafej, har lokket mig hid. Man havde forberedt mig paa, at De ejede en hvas Tunge, men man havde ikke sagt, at i det skønne Øje stod Kulde og Spot. En Tunge kan tæmmes, men Kulde og Spot kender *jeg* ingen Midler imod. Jeg trækker mig til bage uden at bejle !

PRINSESSEN

til Frieren med et overlegent Smil*

De synes at være langt forsigtigere selv, end Deres Sabel kanske vilde have været i Deres Sted. De har Deres Frihed. Vær glad over den ! og

med hævet stemme

gem Deres moralske Udgydelser, indtil De finder det Jomfrulam, der kan blive et underdanigt Object for Deres Tilbøjeligheder — saadan som Størsteparten af Mandfolkene ønsker sig det.

giver Schweizeren et Vink*

SCHWEIZEREN

bukker for Frieren*

Deres Durchlauchtighed !

Frieren bliver gelejdet ud, men standser udfordrende overfor en af Kavalererne, der ler ad ham*

PRINSESSEN

rejser sig, bydende*

Et Ord, fremmede ! Æg os ikke til Vrede ! Om det saa er Prinser af Blodet, saa gør vi kort Proces med dem her !

KONGEN

rejser sig*

Herauss ! Allez ! . . .

Frieren ud*

PRINSESSEN

klapper i Hænderne*

Og nu har vi fortjent vor Frokost !

KONGEN.

Det var et fortræffeligt Ord, min Datter !

tager Kronen under Armen og stikker Sceptret i Lommen paa sin røde Kaabe*

Musik.

Et dækket Bord rulles ind i Mellemgrunden til højre. Kongen og Prinsessen begiver sig derhen. Hoffolkene og Betjentene serverer for dem. Fanfare fra Portalen i Baggrunden. Musikken holder inde*

KONGEN.

Man har da heller ingen Madro !

PRINSESEN

til Schweizeren*

Før vedkommende ind og lad ham vente, til vi har spist !

Musik.

Schweizeren kommer med Prinsen og Kasper Røghat; begge i Kapper og med spidspullede, bredskyggede Filthatte paa Hovedet. De føres hen i Forgrunden til højre lige overfor Tronstolene.

Musikken dæmpes*

PRINSEN

flyr Schweizeren nogle Pengestykker*

Meld mig Saa !

SCHWEIZEREN.

Hvem maa jeg melde, Deres Durchlauchtighed?

PRINSEN

betænker sig et Øjeblik*

Kasper Røghat.

SCHWEIZEREN

spørgende*

Hvem —?

PRINSEN.

Kasper Røghat — Junker til Skive, Nibe og Løgstør.

SCHWEIZEREN

bukker*

Det er et meget Svært Navn.

gaar mumlende*

KASPER.

Men, Herre . . . mit ærlige Navn? —

PRINSEN

ler.

Det var en Idé, jeg lige nylig fik, da jeg saa' min Formand i Faget derudenfor !

KASPER.

Naa ja — slid kun paa Navnet saa meget I vil, men hold Personen udenfor !

PRINSEN.

— Hvad synes Dig om Slottet?

KASPER

ser sig omkring.

Naar jeg faar rigtig Rede paa det, saa skal jeg sige Jer det.

PRINSEN.

Her er mere Krimskrams end derhjemme !

KASPER.

Folk her maa have bedre Raad end hos os. — For Masse Haar de har paa Hovedet . . . !

antyder en Allongeparyk*

Og saa Fruentimmerne . . . !

viser Bredden over Hofterne af Pocher og Falblader*

PRINSEN

ler.

Der kan ligge meget skjult under alle de Skørter — !

KASPER.

En Jomfru kunde her gøre Barsel uden at nogen Mo'rs Sjæl havde haft Anelse derom.

PRINSEN

tager et lille Portræt frem, som han bærer i et Baand om Halsen ·

Nu skal vi se, om Skilderiet ligner Naturen. —

KASPER.

Eller Naturen Skilderiet?

PRINSEN.

Dumrian ! Hys !

Kongen har rejst sig ·

KONGEN

kommer hen til dem; han har Servietten om Halsen endnu og spiser paa et Stykke Kage ·

Bon Jour, Messieurs . . .

PRINSEN.

Eders Majestæt !

bukker; Kaspar ligeledes.

KONGEN

nikker til Prinsen; afsides ·

Der sidder et rart Ansigt paa den Fyr !

højt

Naa, mine Venner — I er altsaa ikke forknytte?

KASPER.

Aldrig forknyt, Deres Majestæt !

KONGEN

til Prinsen*

I har vel ikke begge to samme Ærind —?

PRINSEN

præsenterer Kasper.

Min Ven og fortrolige ! — Vi er saa godt som uadskillelige.

KONGEN

ryster paa Hovedet*

Det strider rigtignok mod Reglementet — men naar I alligevel vil hænges, saa kan I jo blive hængt i Selskab !

KASPER.

Om Forladelse, Herre Konge; dér lod De et stygt Ord falde —

KONGEN

taber et Stykke Kage*

Lod jeg noget falde? — Er Du kom men langvejs fra, min Søn?

bryder af Kagen og byder ham.

PRINSEN.

Tak ! — Jo vi er ellers lidt langvejs fra !

KONGEN.

Jeg kan se det. Saadanne Hatte og Kapper er ude af Mode her — ja for flere Menneskealdre siden.

PRINSEN

ler*

Ih nej vel?

KASPER.

Man skal Ikke skue Hunden paa Haarene, Deres Majestæt !

vil aabne sin Kappe, *Prinsen* forhindrer ham deri*

KONGEN

nikker*

Ja ja, Børn. Det er ikke for Skrædderens Skyld, at I bliver hængt,
gaar tilbage og byder Haanden til *Prinsessen*, der nu rejser sig.

Musik*

KASPER.

En gemytlig gammel Herre ! — Han hænger sig ikke i Formaliteter . . .

PRINSEN

griber Kasper om Armen, peger i dyb Beundring paa *Prinsessen*, der af Kongen føres op paa Forhøjningen*

Gudsdød, Kasper hvad Siger Du?

KASPER.

Jeg siger: — En Porcellænsdukke !

PRINSEN

ser ufravendt, helt drømmende paa hende.

Hun er Vidunderlig dejlig !

PRINSESSEN.

Naa, Hr. Junker med de mærkelige Navne — I falder rent i Staver.

KONGEN. Pst ! pst !

vinker til ham*

PRINSEN

bøjer sig langsomt og dybt*

Prinsesse !

ser atter paa hende, bliver derpaa Herre over sig selv ved en kraftig Bevægelse*

PRINSESSEN

smiler*

Træd nærmere !

PRINSEN

gør et Par Skridt frem, *Kasper* ligeledes; Hoffet ler; Prinsen vender sig og siger kort til *Kasper*:

Bliv !

PRINSESSEN.

En ad Gangen ! — Hvem er Frieren?

PRINSEN

bestemt

Jeg bejler til Prinsessen af Illyrien !

PRINSESSEN.

Ah ! Og den anden . . .

PRINSEN.

En Ven, en trofast Tjener, som mig følger,
Og som, ifald jeg sætter Livet til,
Hjembringer Budskab over Havets Bølger
For dem, som hist min Død begræde vil.

PRINSESSEN.

Begyndelsen ret begrædelig — og tilmed paa Vers.

KONGEN.

Hvad. Paa Vers . . . ?

PRINSEN.

Prinsesse, jeg er fra et Land, hvor Sproget
Paa Tungen lægger nemt en Melodi,
Saa snart som Øjets Fjerkraft løfter Laaget
I glad Forundring eller slaar det i
Med sorgfuld Vemod. Truffet her jeg staar
Af Eders Skønhed, og idet mit Øje
Berust omkredser dette gyldne Haar,

Den røde Mund, der mod sin Vilje spaar
En dristig Bejlers Tørst sin Velkomstdrue,
Imens jeg maaler her Ovalens Bue
Og disse fine Bryn, der mildt sig bøje —
Saa véd jeg ikke selv, hvordan det gaar,
Men Sprogets Ord maa til Musik sig føje.

PRINSESSEN.

En Troubadur ! Det er rigtignok lidt antikveret; men lad os høre en
Gang: hvad er det for .et mærkeligt Land, der sender mig en saadan
Frier paa Halsen?

PRINSEN.

Prinsesse, jeg er fra et Land, som ligger :—
Jeg véd ej under hvilken Breddegrad,
Men, omend højt mod Nord, det aldrig tigger
Af Solen Smil, som den ej give gad;
Vor Ret vi kender: Hælvten af vort Aar
I festligt Solskin over lyse Strande ! —
I Mørkets Hælvte vi pløjer og vi saa'r
Og fletter Saga Mindekrans om Pande.
Den Vinter drysser Rim i Egens Skæg,
Da maa vi selv ved Læsning os foryngre,
Mens Kampen maner Skygger over Væg,
Og Arnen skjules af en Lytter-Klynge;
Den lyse Sommernat med Elskovs Glød
I Flammer maler for os Fremtids Morgen
Og kaster Haabets Guldbørs i vort Skød —
Fra Bondens Røn og op i Kongeborgen.

Om Vintren Sneen over Marken trækker
Sit hvide, silkebløde Soveflor,
Om Vaaren Solen gennem Løvet's Sprækker
Lysvaagen ser en nyskabt, grønklædt Jord;

Om Høsten friske Pust fra Havets Vinde
Rødmusset farver Knøsens Ferskenkind,
Om Somren Duft fra honningsøde Linde
I Drømme vugger Pigejertet ind.
En Drøm det er, at færdes i vort Land,
I disse stille, fortidssvangre Skove,
Hvor Bøgens Fjerhat fejer Skyens Rand
Og spejler Skyggen dybt i Fjordens Vove,
Hvor Engen med sit blommede Betræk
Er Søsterseng for Elverkongens Møer,
Der slumrer nu, men snart om Busk og Hæk
Opfører Dansen langs de dunkle Søer.
Der findes ikke Bjerg med stejle Sider,
Ej mørke Kløfters gabende Portal:
Mod Havet Bækken uden Hvirvler glider,
Som stod den stille i den jævne Dal;
Ej Hast og Voldsomhed Naturen ejer,
Og Slægten, som blev født i dette Land,
Blir derfor aldrig grusom i sin Sejer,
Og bærer Tab, som det sig bør en Mand.
Stolt er jeg af mit Land, mit Folk, min Stamme,
Stolt af at færdes husvant over Hav;
I Afstand ser jeg Hjemmets Kyster flamme
Med dobbelt Glød, som Sol igennem Rav;
Det varme Skær mildt om mit Hjerte ligger —
Til Overdrivelser jeg lidet véd,
Men heller i mit eget Hjem en Tigger,
End borte eje Verdens Herlighed !

PRINSESSEN

spydig*

Naa, det er ikke Overdrivelser? Pfui ! en Tigger . . . ! det lugter ligefrem af Gaden.

KONGEN.

Unægteligt ! Der er noget ved en Tigger — som jeg ikke for min Død

. . .

PRINSESSEN.

Stille, Papa ! —

til Prinsen

I kom som Frier; — naa, fri da !

læner sig skødesløs tilbage i Stolen*

PRINSEN

tager Portrættet frem, kysser det, bøjer sig dybt og siger:

Jeg var en .sorgløs Svend, da Skæbnens Leg

I Hænde dette Kontrafej mig spilled,

Og sorgløs jeg mit gode Skib besteg,

At se, om og Naturen taed sandt,

Om I, Prinsesse, ligned Eders Billed.

Nu har jeg set ! Hver lønlig Tvivl forsvandt,

Og dermed af mit Sind al sorgløs Tant

— Lad Drengene lege, Knøse gøre Løjer ! —

Tilbage blev en Mand, der, lidet vant

Til Tjenerroller, knælende sig fandt . . .

Her for min Herskerinde jeg mig bøjer !

sætter, knælende, Foden paa Portrættet og søndertræder det*

Her knuser jeg den skrøbelige Skal,

Der stræber Eders Ansigt at gengive;

Den virkelige Kærne, den har al

Den Skønheds Sødme, som ej bag Krystal

Et malet Farvespil kan efterskrive;

Vel sandt: jeg lignes kan ved manganen Gæk,

Der, fængslet hastigt af et ydre Træk,

Straks om den indre Skønhed sig udbreder —
Lad være saa ! men Guden har mig rørt,
Mit Øre har hans Læbers Hvisken hørt —
Min Fremtid vies nu kun *ham* og *Eder* !

Tro dog ej derfor, jeg er døv og blind;
Jeg hører under denne Vid og Latter,
Jeg ser vel under disse hundred Ynder
Hvad jeg i Sandhed lidet højt kun skatter;
Men Elskov, sat til Højboards i mit Sind,
Bereder Eder Nænsomhedens Hynder,
Og gives Eders Skønhed i min Haand,
Og bindes sammen vi ved stærke Baand,
Og viser Skønhed, Rang og Vid og Aand
Sin Uformuenhed til at betrygge
Den Fremtid, som jeg dog saa lys mig venter:
Saa vid, at jeg har Kærlighed for to —
Paa *den* jeg lader Livet trygt bero;
Først gennem Prøvelser man fæster Bo:
Som man skal slide sine Bryllupssko
Før man den rette Bryllupsglæde henter !

PRINSESSEN

spodsk

Hvilken rørende Højmodighed ! I vil optugte mig og Jer selv paa samme Tid. Og ved hvilket Middel?

ler

ved Eders »Kærlighed« ! Det er det naiveste, jeg endnu har hørt.

HOFFET

ler

KASPER

til Prinsen*

Skal vi trække blank, Herre?

PRINSEN

dæmpet.

Nej, *endnu* ikke !

KONGEN

Banker paa sin Tobaksdaase*

Kunde jeg bare forstaa ham . . .

PRINSESSEN

vender sig spørgende mod Schweizeren.

Hvem er han?

SCHWEIZEREN

bukker.

Den Herre er Junker til ! — ja Godsernes Navne kan jeg ikke huske.

PRINSESSEN

ler*

Han er vel Herre til en Hytte, Junker af et Straaknippe, forlenet med et
Krus Kildevand og et surt Landbrød?

HOFFET

ler*

PRINSEN

rolig*

At ikke straks jeg nævned mit Navn, min Rang og Stand,
Det bør I ej fortryde paa, thi det bevise kan,
At jeg har næret Tillid til Eders sunde Blik,
Ej villet kildre Øret med klingende Musik;
Ifald jeg kunnet tækkes Jer paa staaende Fod

Med Lader og med Miner, som her jeg for Jer stod,
Da véd jeg vist, Prinsesse, det var for begge bedst —
Og *derfor* ej jeg satte mig straks paa den høje Hest.
Men jeg har mig forregnet: det blir min egen Men;
Kan ej mit Øje tale, saa tal da, Bryst og Ben !

aabner Kappen*

Og tro'de I, at Kappen har skjult, hvad der ej du'r —
Saa værsgod, Prinsesse, se mig i hel Figur !

kaster Kappen: staar i en ridderlig Renæssancedragt. Kasper ligeledes i en tilsvarende Tjenerdragt*

KONGEN.

Det er straks en Forbedring !

til Prinsessen, dæmpet
Tag ham, Du !

PRINSESSEN

utaalmodig, vinker afværgende.

Vi leger ikke Fastelavn. — Er I adelig eller borgerlig? Embedsmand eller Officer? Har I Gaard eller Gods? . . . Skynd Jer !

PRINSEN

stolt*

Min Fader er af Adel, af gammel og af god,
Der flyder i mine Aarer en Række Ahners Blod,
Et Embed' paa mig venter; Gud give mig Forstand
Til Hvervet godt at røgte — det største i vort Land.
Min Moder var af Herkomst en Folkets Datter god,
Der flyder i mine Aarer det jævne, sunde Blod;
Om blot jeg hende ligner, jeg nævne skal forsand'
Med Stolthed mig en Borger — den bedste i vort Land.

Til Fods og Hest jeg kæmped og vandt forgangen Aar
Guldsporen mig i Slaget, som stod om Gods og Gaard;
Det var ved Landegrænsen, at jeg blev Riddersmand —
Jeg bejler til Prinsessen som Prins af Danmarks Land !

KONGEN.

Bravo ! Ja, saa faar jeg vel sige: cousin ! . . .

vil ned*

PRINSESSEN

holder ham bydende tilbage.

Der er ingen Grund til at forivre sig, Papa !

til Prinsen

At De er Prins til et eller andet Land, imponerer os virkelig ikke. Her har været den Slags Ansøgere før. Jeg skøtter i det hele taget ikke om Mandfolkene — og hellere end at tage saadan en almindelig kedsommelig Prins som Jer, vilde jeg løbe af Landet med en Stodderprins.

PRINSEN.

Det er *stærke* Ord, Prinsesse !

KONGEN

snuser*

Ja, det skal Gud vide . . .

PRINSESSEN.

Det *skal* være stærke Ord ! Jeg kan Jer paa Fingrene alle sammen — Prinser og Fyrster, Grever og Baroner, Officerer og Diplomater — lige ned til det gemene Folk, som ikke kommer *mig* ved. I er som trukken ud af Næsen paa hinanden; selv Jeres Grovheder svøber I ind i Silkepapir — og hvad enten I taler paa Vers eller i Prosa, lige lidt morsomt er det. Før vilde jeg sidde paa aabent Torv og sælge Lerpotter, før jeg giver saadan en Magt over min Person. Hvis jeg *skal* have en Mand en Gang, saa maa han kunne imponere mig. Heller maa han slaa mig end kede mig. Men *vinder* en min Tilbøjelighed — og skulde Ulykken ramme os — saa vilde jeg ikke genere mig ved at gaa med Tiggerposen for hans Skyld !

Bevægelse blandt Hoffet*

KONGEN

rejser sig*

Nej, det er dog for galt . . .

PRINSESSEN

rejser sig, snapper Sceptret fra ham, peger bydende mod ham og Hoffet*

Har min kgl. Fader ikke svoret, at lade mig have fri Raadig hed over min Haand? Har han ikke givet mig Haand- og Halsret over de Friere, som jeg forkastede? Er ikke Hær og Flaade taget i Ed paa at ville forsvare alle mine Handlinger ! . . . Naa; hvem knyter da?

HOFFET

bukker dybt*

Prinsessen har at befale.

KONGEN

ynkelig*

Min Datter har at befale,

snuser, ser hovedrystende ned paa Prinsen, som er traadt tilbage ved Siden af Kasper og med Opmærksomhed følger Oprinet*

PRINSESSEN

ser sig omkring, kaster med Nakken, ler derpaa højt*

Nikkedukker

til Prinsen

Dér ser De !

PRINSEN

bukker rolig*

Jeg er i Deres Magt.

PRINSESSEN

til Kongen*

Hvad skal vi gøre ved ham?

KONGEN

trækker paa Skuldrene, bedende*

Skaan ham ! Han talte dog saa pænt . . .

PRINSESSEN.

Ja *pænt* ! Det er netop Sagen . . .

lægger sceptret paa Næsen; betænker sig;

Pause*

PRINSEN.

Jeg beder ikke om Naade. Jeg vidste, hvad jeg udsatte mig for. Men her er min Ven og Tjener; han har ikke forbrudt sig . . . Vis Højmodighed og lad *ham* rejse.

PRINSESSEN

betrakter dem begge, kaster med Nakken, let højt*

I kan løbe begge to !

stiger ned ad Forhøjningen; *Kongen* fører hende*

HOFFET.

Prinsessen er naadig !

PRINSESSEN

idet hun passerer forbi *Prinsen* og *Kasper**

Min Papegøje, som har været bortfløjet i tre Dage, kom i Morges tilbage. Det er Jeres Held !

Musik*

Ud med Hoffet til højre. Kongen fører hende til Døren, staar dér bukkende, vender saa tilbage*

KONGEN

til *Prinsen**

Ja min kære cousin: Jeg vil ikke sige, at I har skudt Papegøjen . . .

PRINSEN

smiler*

Det vil jeg heller ikke. Jeg vil blot sige, at *hvis* Papegøjen var bleven skudt, saa er der Rimelighed for, at vi var bleven hængt.

KONGEN.

Ak Gud ja !

snuser, byder Prinsen

De maa ikke være altfor vred . . .

PRINSEN

bukker ironisk*

Jeg har tværtimod Grund til at være i høj Grad taknemlig for den store Naade.

KONGEN

byder Kasper Daasen*

Ak ja ! Hvad skal man sige? En svag Fader . . .

KASPER.

Hashti ! . . . Det nøs jeg paa.

KONGEN

familiær, til Prinsen*

De maa ikke bære Nag til os. Jeg kan, ved Gud, saa godt lide Deres Ansigt !

PRINSEN.

Skade, at Deres Datter ikke har den samme Smag !

KONGEN

støder ham paa Albuen*

Hva'? — vi skal vel ikke i Krig for den Sags Skyld?

PRINSEN

ser paa Kongen*

Tror De — for den Sags Skyld — at man saadan ustraffet lader sig . . . ?

KONGEN

afbryder klynkende*

Men Herregud, De blev jo netop *ikke* straffet — !

PRINSEN

ler.

Det var en stor diplomatisk Dumhed af Deres Datter. Man skal klippe Kloen paa Ulven, mens man har ham i Saksen !

begynder at gaa*

KONGEN

snuser; til Kasper*

Hør min brave Ven — forestil ham dog, at — at en Krig fordrer store Udgifter.

KASPER.

Han dér — han er flot anlagt, Deres Majestæt !

KONGEN.

Og Menneskeblod —

KASPER.

Vi har Vadestøvler — vi kan gaa i Blod til Knæerne !

KONGEN.

Sapristi ! — Hør, jeg vil være en Mand. Jeg vil lige straks gaa til min Datter. Jeg vil sige hende, at — at — at jeg er hendes Fader — og at jeg ved min faderlige Myndighed byder hende at gøre Dem Afbigt, at tage alle sine Ukvemsord tilbage, at . . .

SCHWEIZEREN

kommer med de to Vægtene*

Prinsessen beder Deres Majestæt komme *straks*, for at overvære Hoffets Boldspil !

KONGEN

ulykkelig*

Nu kommer jeg — nu kommer jeg . . .

gaar med Schweizeren, vender om, kommer tilbage*

PRINSEN

smiler*

Nu har Deres Majestæt den forønskede Lejlighed til at vise Dem som en Mand.

KASPER.

Ja ! Vi forlanger Afbigt — og Frokost !

KONGEN.

Nej — ja — nej !

SCHWEIZEREN.

Det skulde være *straks*, Deres Majestæt !

KONGEN.

Aa, jeg er en ulykkelig Fader.

Løber ud*

KASPER.

Komedien er til Ende — synes mig.

PRINSEN.

Nu begynder den først !

KASPER.

Ah, det er en anden Sag !

PRINSEN.

Lagde Du ret Mærke til de Ord, hun sagde?

KASPER.

Om Papegøjen? Det kunde være, at den naadige Dame igen
mistede den . . . !

afsides

Han er jo som forhekset !

højt

Kom !

PRINSEN.

Du har altsaa dog ikke lagt Mærke . . . tager et stykke af Portrættet op
fra Gulvet. Den trodsige Mund — den bydende Hage — og det ene
dejlige, onskabsfulde, spydige, allerkæreste Øje . . . Nu kan jeg
Billedet uden ad. Nu kommer vi til Originalen.

KASPER.

Lad De det ene Øje blive, hvor det andet er; og slaa De den hele
Geschichte ud af Tankerne. Kom, Herre . . . ! Nu drager vi Verden rundt
som to forlibte Troubadurer — indtil vi kommer til den næste Prinsesse,
som muligvis har en bedre Smag !

PRINSEN

drømmende*

Dejlige er hun — dejlig !

siger rask og bestemt

Hun *skal* tvinges — hun *skal* vindes !

KASPER.

Men Gudbevares ! . . .

stirrer paa ham, siger derpaa bukkende

Altsaa hjem — og i Panser og Plade !

PRINSEN

stærkt*

Nej, blive her — i Kønrog og Pjalter !

KASPER

løfter Hænderne, ryster paa Hovedet*

Kærlighed har gjort ham til Taabe !

PRINSEN

ler, slaar ham paa Skuldren

Nej til en Mand !

Tæppet

ANDEN AKT

FØRSTE BILLED

Udenfor Bagsiden af Slottet. Til venstre en bred Landevej, der løber under træbevoksede Klippeskrænter og i Baggrunden taber sig i Terrænet, som med Bygninger og frodig sydlandsk Plantevækst falder jævnt af mod Havet. Til højre en lille Pavillon i en Terrasse-Have, der er skilt fra Landevejen ved et forgyldt Gitter.

Prinsen og Kasper til venstre under Skrænten. De er begge forklædte; Prinsen som en ung Tater, i Gedeskindssandaler snørt op ad Benene, lappet Kofte og Kappe, mørk i Ansigtet med mørkt kruset Haar og Skæg; Kasper som en gammel Zigeunerkvinde. De har en Pose liggende imellem sig, hvorfra Prinsen tager Levnedsmidler frem og en Dunk Vin. Medens Kasper spiser og drikker, gnider Prinsen paa et Strenginstrument, som han har hængende under Kappen; ligesom ogsaa Kasper har sin Violin.

PRINSEN

spiller og synger*

Dum didelej, dum didelej — eja, saa kom vi saa vidt !

KASPER

holder for Ørene*

PRINSEN.

Jeg øver mig ! . . .

peger med Buen paa Maden

Smager det?

KASPER.

Jeg er sulten, — det er mit Svar, Herre !

PRINSEN.

Du skal blive i Rollen.

KASPER.

Saa ræk mig Dunken, din Æsel !

PRINSEN

ler, rækker ham vinen*

Dér Mutter ! — dér, din gamle Fyldebøtte ! — dér, din Hvidløgsgnaver ! — Min sønlige Kærlighed tillader mig ikke at give Dig ømmere Navne; ellers vilde jeg sige Dig, at der er en vis gammel Dame, som Du har en skuffende Lighed med.

KASPER.

Hvad, min Djævlunge ! — Fandens Oldemo'r . . . ?

PRINSEN.

Paa et Haar ! Man skulde forsværge, at Du hørte til det smukke Køn — saadan en Stubmark, som dine Kinder er !

KASPER

stryger sig om Hagen*

De Stubbe kildrer mig, min Dreng, saa jeg faar Lyst til at kysse Dig.

PRINSEN.

Gem det, til Prinsessens Hofdamer kommer.

KASPER.

Den ene Dame kysser ikke den anden; — det er imod Naturens Orden,

drikker*

PRINSEN.

Du tager godt til Dig af Varerne !

KASPER.

Ja, min Snut ! Jeg har spist adskillige Skæpper Salt i mit Liv. Og da jeg gav Dig Die, saa sugede Du mig saadan ud, at jeg siden har gaaet omkring med en Brandtørst.

PRINSEN.

Det er godt ! Bliv bare i Rollen !

HOFDAMEN

i Pavillonen*

Vejret er dejligt ! Tag saa Ringspillet frem !

PRINSEN

rejser sig*

Der er de ! Nu maa vi synge vore Zigeunerviser.

sætter sig, tager en lille Kobberkedel og Værktøj ud af Posen, giver Kasper begge Dele til at hamre Takten paa *

KASPER

synger*

Paa Gærdet vokser Jordbær,
Paa Gærdet vokser Brombær,
Paa Gærdet græsser Gæslinger —
Eja, eja, eja;
Og Ræven saa' til Jordbær,
Og Ræven saa' til Brombær,
Og Ræven aad de Gæslinger —
Eja, eja, eja !

PRINSEN.

Bedre endnu !

Spiller og synger*

Jeg véd saa stolt en Kongeborg,
Jeg véd saa stor en Landesorg,
Prinsessen er forhekset,
Prinsessen er besat;
Aa ja !

Men Rosenknoppen brister i saa kort en Sommernat.

Da kom der en Zigeunerkvind',
Hun førtes for Prinsessen ind:
Hvad Djævel kan vel plage
Saa kongelig en Mø?
Aa ja:

De klager sig saa jammerligt,
men kan ej deraf dø.
Hun kaldte frem af Skovens Skjul
Sin Sønneke, sin Galgenfugl:
Den ene Djævel driver
Den anden Djævel ud;
Aa ja:
Naar Natteduggen falder, saa staar Rosenknoppen Brud.

PRINSEN.

. . . Pst ! Der har vi Prinsessen.

Prinsessen kommer ud af Pavillonen med sine Hofdamer; de har et forgyldt Ringspil med sig, stiller sig op, begynder at spille.

PRINSESSEN

til Første Hofdame

. . . Naar Du næste Gang taber Ringen, saa faar Du et Ørefigen !

KASPER

til Prinsen, som ufravendt betragter hende*

Hun er nok lige saa hvas mod Fruentimmer som mod Mandfolk . . .
Tab ikke Næsen, Herre !

PRINSEN.

Du har Ret. Til Arbejde ! — Bank Du paa Kedlen, saa skriger jeg op.

Haa — hulia — haa !
Jeg sliber Sakse, jeg sliber Knive,
Jeg flikker Kedler, jeg flikker Hjerter;
Jeg stiller Tandværk og alle Smerter —
Haa — hulia — hu !

PRINSESSEN.

Hvem tabte Ringen? — Kom her !

FØRSTE HOFDAME.

Naade, Prinsesse ! Det var ham derude paa Vejen, som gjorde mig bange.

PRINSESSEN.

Hvad kommer den Stodder dig ved? Men jeg skriver det paa Regning — saa gør vi op siden, fortsætter Spillet.

PRINSEN.

tager en forgyldt Bilbouquet ud af Posen, svinger den over sit Hoved, synger *

Legetøj for store, Legetøj for smaa:
Byd Du mig din røde Mund, saa kysser jeg derpaa !
Hej, hop !

idet han kaster Kuglen fra Skaalen, flyver der en Sværm Sommerfugle i Luften *

ANDEN HOFDAME.

Se bare, Prinsesse . . . !

PRINSESSEN.

Hvad er der? — Nej, det var da nydeligt

vinker ad Prinsen

Du dér . . . kom herhen !

PRINSEN

kaster, Sommerfuglene flyver igen; synger *

Sommerfugle, Guldfugle, Gærdesmutter smaa:
Lokkemad for den, som kun har Leg at tænke paa !

FØRSTE HOFDAME.

Han forstaar os ikke. Han er maaske fjollet.

PRINSESSEN

Det dumme Ringspil !

kaster sin Stok; de andre ligeledes

Vi maa have fat i ham . . .

til Første Hofdame

Gaa ud og køb det af ham !

FØRSTE HOFDAME

tøvende*

Han ser saa sort ud — !

PRINSESSEN

bydende*

Husk paa, hvad jeg skylder Dig !

FØRSTE HOFDAME

gaar ud igennem Laagen til Prinsen*

Prinsessen vil købe dit Legetøj dér. Naa, skynd dig — giv hid !

PRINSEN.

Hvad skal jeg saa mere mig med?

FØRSTE HOFDAME.

Hører Du ikke? — Her har du en Daler . . .

PRINSEN

gemmer Bilbouquet'en, giver hende Daleren tilbage*

»Dér har Du en Daler, gaa paa Marked, køb en Ko,
tag Kalven med . . . Dikkedikke-dik !«

tager hende under Hagen*

FØRSTE HOFDAME.

Uforskammede !

PRINSESSEN

raaber*

Men saa skynd Dig !

FØRSTE HOFDAME.

Han vil ikke tage imod Penge.

PRINSESSEN.

Byd ham mere — og kom saa !

FØRSTE HOFDAME

til Prinsen.

Her er fem Daler. Giv saa hid. . . i

PRINSEN.

Det er ikke til fals for Penge,

rasler med sin Lomme*

FØRSTE HOFDAME.

Men Du hører jo, at Prinsessen *vil* have det !

PRINSEN.

Saa maa Prinsessen betale Prisen derfor — et Kys paa hendes røde
Mund !

FØRSTE HOFDAME.

Du er forrykt, Stodder !

gaar tilbage til Laagen, hvor *Prinsessen* staar

Ih, Gud fri os ! . . .

PRINSESSEN.

Naa . . . ?

FØRSTE HOFDAME.

Nej, jeg tør slet ikke sige, hvad han forlanger !

PRINSESSEN.

Sniksnak ! —

FØRSTE HOFDAME.

Prinsesse — han vil kysse Jer paa Munden !

ALLE HOFDAMER

skriger*

Ih !

PRINSESSEN.

Nej — det indlader jeg mig ikke paa ! Min kongelige Mund til saadan en grim Bonde . . . !

FØRSTE HOFDAME.

Han er slet ikke saa grim, Eders kongelige Højhed ! — Og saa kan I jo bruge Eders Lommetørklæde bag efter . . .

PRINSESSEN

løfter Haanden*

Tag Sig I Agt, Jomfru Næsvis !

staar lidt, bider paa sit Lommetørklæde, betænker sig, vinker derpaa ad Prinsen

Kom herhen !

til Hofdamerne

Vend Jer saa om ! Saa . . . !

PRINSEN

kysser hende*

Købt Og betalt. Godt betalt !

rækker Bilbouquet'en over Laagen til Hofdamerne*

PRINSESSEN

visker sig om Munden med Lommetørklædet*

Gaa bort fra Vore Øjne ! Og hvis Vi hører, at Du har løbet med Sladder om dette, saa lader Vi dig gribe og piske !

PRINSEN.

Jeg skal nok hytte mit Skind, naadige Dame !

PRINSESSEN.

Bort ! Siger jeg.

hun gaar inden for Laagen i Kreds med sine Hofdamer

Naa, nu skal vi more os . . . !

De ler, klapper i Hænderne, jager efter Sommerfuglene ·

KASPER

til Prinsen ·

Hvordan smagte saa *det* ?

PRINSEN

kysser paa Fingrene.

Aa ! Hun kan gøre en tosset . . . !

KASPER.

Jeg tror det næsten. — Herre, skal vi ikke ende, mens Legen er god?

PRINSEN

ler ·

Nu er den jo *god*; nu skal vi først rigtig til at begynde. Kedlen frem,
gamle Mutter ! Op med Mesterstykket, Du elskelige grimme
Fugleskræmsel, — Hejsa; lad os synge og spille ! Hvad har man
Ungdom for . . .

synger ·

Nu staar Kornet paa Marken grønt,
Og Engen er tavlet med Blommer,
Lærken synger i Luften kønt,
Den byder til Dans hos Skærsommer;
Tror Du, Blomsten for ingenting
Er smuttet i Helligdags Særken?
Ej, saa spørg hos den Spillemand,
Der stemmer sin Streng efter Lærken !

KASPER

synger*

Først kommer gangende Fruer tre,
Den Ugle, den Ravn og den Krage,
Nid og Nag var i Øjet at se,
Til Dans vilde ingen dem tage;
Saa kom Paafugl med Sidenslæb,
For Fode vi skal hende tigge,
Saa kom Duen med snevidt Bryst —
Dér lyster mit Hoved at ligge.

PRINSEN.

Tog jeg Duen saa fast i Favn
Og fløj gennem Skoven med hende,
Vistnok skræpped den Krage og Ravn,
Men se nu, om I kan os finde !
Højt til Vejs er den Rede skjult;
Lad dem i Krogen kun murre:
Døv er *den* for al Smædesang,
Som gemt hos sin Due kan kurre !

KASPER

Duen er ej saa kælen endda,
Kurrer paa Traaden kan komme:
Hvor skal Høsten faa Solskin fra,
Naar Sommer og Godtvejr er omme?

PRINSEN

Lærer min var den Spillemand,
Baded i Sol sig om Sommer,
Sang bag Ruden i Frostens Tid
Om Kornet og duftende Blommer !

PRINSESSEN.

Aa — nu kan den ikke mere ! . . .

FØRSTE HOFDAME.

Maa jeg prøve? —

ALLE HOFDAMER.

Maa jeg? — maa jeg? . . .

PRINSESSEN.

Lad Være ! Den keder mig . . .

gaar ud gennem Laagen efterfulgt af Hofdamerne; til Prinsen
Er Du ikke kommen af Sted endnu?

PRINSEN

nikker smilende op til hende, gnider ivrig paa sin Kedel

Hvor vilde den naadige Prinsesse have, at jeg skulde gaa hen? Jeg er helst i Nærheden af Prinsessen !

PRINSESSEN

ler

Den Karl er formelig galant — og det med Pисken eller Galgen over Hovedet !

ALLE HOFDAMER.

Ha ha ha !

ANDEN HOFDAME.

Han er vist smaatosset ! —

KASPER.

Akkurat ! Han er saadan lidt smaatosset — af Forlibelse !

PRINSESSEN

spodsk*

Ah ! ser man det. — Hvor hører I hjemme . . . ?

KASPER.

Langt borte herfra — oppe i Danmark.

PRINSESSEN.

Danmark !

til Hofdamerne

Det er nok en Omgangssyge i det Land, at være forlibt ! Kom ! vi
spilder Tiden ! . . .

PRINSEN.

Har den naadige Dame saa travlt? Skulde den naadige Dame ikke have
Lyst til at tage mit Mesterstykke i Øjesyn?

PRINSESSEN.

Hvad er det for en?

PRINSEN.

Det er mit allerstørste Kunstværk. Det er en Kaffekedel — men den
koger slet ikke Kaffe.

PRINSESSEN.

Hvad gør den da?

PRINSEN.

Den fortæller alt, hvad der bliver sagt hele Landet over, baade højt og
hemmeligt — af store og smaa om smaa og store ! gnider Aa, det er en
dejlig Kedel !

pludselig

Vil I maaske købe den?

PRINSESSEN

ser med Nysgerrighed paa den; betænker sig*

ANDEN HOFDAME.

Køb den, Prinsesse ! Aa hvad !

PRINSESSEN

med et flygtigt Blik til Prinsen

Samme Pris som sidst. . . ?

PRINSEN.

Den er dyrere !

PRINSESSEN.

Vover Du . . .

med en tvungen Latter, til Hofdamerne

Den Stakkel, han er smaatosset !

ANDEN HOFDAME.

Aa, hvad, to Kys ! Prinsesse ! Giv ham dem. Herregud ! det er da ikke saa farligt !

ALLE HOFDAMER.

Aa, hvad?

PRINSESSEN

til Hofdamerne

Se efter, om der kommer nogen hen ad Vejen ! . . . Ikke? — Naa, saa hold Hænderne for Øjnene !

KASPER.

Let saa paa Dig, Sønneke !

PRINSEN

sidder ganske rolig

Jeg har ikke sagt, at jeg vilde have to Kys af Prinsessen . . .

ANDEN HOFDAME.

Vil Du maaske have tre . . . ?

PRINSEN.

Jeg vil sove denne Nat i Prinsessens Kammer.

ALLE HOFDAMER

skriger*

ANDEN HOFDAME

slaar Hænderne sammen*

Sove hos Prinsessen I

PRINSEN.

Bare ligge udenfor Sengen — og drømme om Skønjomfru, som jeg elsker.

PRINSESSEN.

Det er en Frækhed uden Lige !

til Hofdamerne

Hvis han ikke var berøvet Forstanden, saa gav jeg ham straks i Vagtens Hænder,

vender sig, gaar med Hofdamerne hen til Laagen*

PRINSEN

inden hun har naaet Laagen, hæver Kedlen højt i Vejret*

Se, hvor den skinner, saa blank som Skønjomfrus Øjne ! Den taler med tusind Tunger — og dog nævner den kun Sandheden. Den er sin Pris værd !

PRINSESSEN

vender sig om ved Laagen*

Hvis Du taler et Ord til nogen om, hvad her er sket i Dag, saa er Du dødsens !

gaar ind i Pavillonen med Damerne*

Prinsen staar roligt og nikker efter hende*

KASPER

er sprunget op; hurtigt til Prinsen*

Ja — der hørte I, Herre, hvad hun sagde ! —

PRINSEN.

Hvad sagde hun da . . . ?

KASPER.

At I skulde hænges !

PRINSEN.

Nej, *det* sagde hun ikke ! Hun sagde, at jeg skulde slaa Laas for Munden — og det samme siger jeg til Dig.

KASPER

ryster paa Hovedet, overtalende*

Nu Ser Vi at komme ned til vore Folk i Havnen. I Aften lister vi os ud paa Skibet — og ved Midnat stikker vi i Søen.

PRINSEN

ler*

Stik Du i Søen, saa meget Du lyster ! Jeg haaber, at jeg faar Følgeskab hjem landværts.

KASPER.

Jeg haaber ikke, at I tvivler paa min Beredvillighed til at følge Jer — men jeg har kun taget et Par Støvler med — og derfor synes jeg, at Søvejen var at foretrække !

PRINSEN

peger frem mod Pavillonen, Anden Hofdame kommer ud derfra.

Hvad ser Du dér? . . .

KASPER

stirrende*

Den lille Jomfru . . . Men det er jo Hekseri !

PRINSEN.

Det er ganske naturlig Nysgerrighed — af Folk, som ikke har noget at bestille.

ANDEN HOFDAME

aabner Laagen, ser sig om til højre og venstre, lægger Fingeren paa Munden, tripper ud og hen til Prinsen *

Efter Midnat — gennem Laagen her — ind ad den lave Dør paa Bagsiden af Slottet ! Her er Nøglen ! Tag Kedlen med ! Hun

peger paa Kasper

behøves ikke !

PRINSEN

tager Nøglen, nikker *

Hende holde vi udenfor !

ANDEN HOFDAME.

Snig Dig frem som en Kat. Husk paa, at hvis Du bliver grebet af Vagten, saa nægter Prinsessen, at hun nogensinde har set Dig — og saa blir Du hængt uden Pardon !

lægger Fingeren paa Munden, gaar tilbage *

PRINSEN

gentager *

Uden Pardon !

til Kasper, saa snart hun er borte

Der ser Du — Der hører Du !

KASPER

slaaer Hænderne sammen *

Jeg ser — og jeg hører — at jeg nok kan bestille Jert Gravøl derhjemme !

PRINSEN.

Mit Fæstensøl, Kammerat ! Du kan sejle hjem i Morgen tidlig ! Men først har jeg lidt Brug for Dig — dog ikke i *de* Klæder dér !

KASPER.

Det var Skade ! de begynder næsten at passe mig. Men hvad vil I nu? —

PRINSEN.

Véd Du, hvordan man vinder en Formue? Naar man, vises bort af Hovedtrappen, saa kommer man igen ad Køkkenvejen. Kvinden er Mandens bedste Formue; altsaa . . .

KASPER

nej!

Held og Lykke ad Køkkentrappen !

Tæppet.

ANDET BILLED

Prinsessens Sovegemak. Paa Væggene Tapeter, forestillende Hyrdescener, Templer, Ruiner, Spring vand etc. Til højre et pragtfuldt Toiletbord med Lænestol foran; paa den modsatte Side i Mellemgrunden, rykket ud fra Væggen, frem paa Scenen, en stor, rigtforgylt Himmelseng, hvis lange Florgardiner, indvævede med Guldstjerner, ere slaaede til Side. Til venstre: en Kamin med Spejl; en Dør paa den modsatte Side af denne. I Baggrunden et højt Vindu med forgyldte Jalousier, der ere slaaede tilbage, saaledes at Maanen skinner langt ind i Væselset. Der er ikke tændt Lys endnu. Paa Kanapéer og Lænestole ligger og sidder omkring Kaminen Prinsessen og hendes Hofdamer.

FØRSTE HOFDAME.

Befaler Prinsessen Lys?

ANDEN HOFDAME.

Aa, det er saa gyselig yndigt at sidde I Mørkningen og se paa
Maanen —

PRINSESSEN

liggende*

Og høre paa Spøgelsehistorier — ikke sandt? Har I nu ikke faaet nok
af dem?

ANDEN HOFDAME.

De gør en saa rart vaagen; og da vi ikke maa lukke et Øje hele
Natten . . .

PRINSESSEN.

Jeg tør vædde paa, Du er saa proppet med dem nu, at hvis nogen
blot saa' paa Dig, saa vilde Du skrige !

TREDJE HOFDAME

bagfra*

Buh !

ANDEN HOFDAME

skriger højt.

Udenfor høres Præludier paa Fløjte, Gige og Harpe ·

PRINSESSEN

rejser sig halvt ·

Hvad er det?

ANDEN HOFDAME

klapper i Hænderne ·

Tænk, en Serenade — !

PRINSESSEN.

Stille ! List Dig hen til Vinduet og se, om Du kan se nogen !

ANDEN HOFDAME

lister sig hen, hvisker tilbage ·

Der er Folk i Kapper og med Maske — lige neden under Havemuren.

EN STEMME (Prinsens Sanger)

synger ·

Natten er svanger med Vellugt fin,
Med Virak for Dig, med Røgelsen din,
Med Hyldest i hældende Skaaler:
Det vælder didop, hvor om Dagen Du gik,
Hver Længsel, Du kued, den blev til Musik,
Formælet med Natten et Liv den undfanger,
Som bæres til Daaben med funklende Spanger
I Maanens fortryllede Straaler.
Kvinde, som lukker dit Hjerte til
For Røgelsens Duft, for Tonernes Spil,
For Fostret af favnende Drømme:

Der kommer den Dag, hvor din Tanke blir hed,
Hvor Øjet i Vildelse sænker sig ned;
Da kan Du ej vælge, Du har ikke Vilje,
For Overmagt segner den smægtende Lilje,
Som Sivet for Hvirvlernes Strømme.

Hjertet er lagt under Kærligheds Lov,
Som Akset for Leen, for Øksen en Skov,
Som Natten for Solgudens Straaler:
Der stirrer imod os fra Døden et Blik,
Det kan kun besværges ved Livets Musik;
Hengiv under Tonen dit Offer med Glæde,
Din Elsker Dig lønner med Højsalens Sæde
Med Vin af Lyksaligheds Skaaler !

PRINSESSEN

liggende: ligegyldig*

Mer Frieri ! — Nu kommer de endogsaa ved Nattetider.

til Anden Hofdame

Spørg, hvem det er . . . hvorfor de ikke melder sig, som der er
foreskrevet?

ANDEN HOFDAME

læner sig ud. Hvem er det?

Der svares utydeligt nede fra*

PRINSESSEN

utaalmodig. Hvem?

ANDEN HOFDAME.

Det er Prinsen af Danmarks Folk. De vilde bringe Prinsessen deres
Hilsen inden Hjemrejsen.

PRINSESSEN

løfter Hovedet*

Igen denne Prins !

rejser sig helt op, gaar frem, hvor Maanelyset falder; Pause; hun slaar Haanden ned i Bordet

Tænd Lys !

der tændes Lys; hun viser sig staaende i elegant Natdragt, løstsiddende hvid Robe med Kniplinger*

Kan her ikke blive lysere?

FØRSTE HOFDAME

som har lukket jalousiet*

Prinsessen maa naadigst undskylde . . .

PRINSESSEN

heftig*

Hvad er det for nogle Stumper dér i Armstagerne? — Hvor længe mener Du, at de kan brænde? — Og *det* vover man at byde mig?

FØRSTE HOFDAME.

Tilgiv, Eders kongelige Højhed — men Overkammerherreinden sagde, at der var Lys nok til at Prinsessen kunde se at gaa i Seng ved. Nu skulde der spares over alt, naar den store Hær skulde udrustes, som skal forsvare os imod Prinsen af Dan . . .

PRINSESSEN

Ti !

frem og tilbage, river i sit Lommetørklæde*

EN PAPEGØJE

i et Bur til venstre*

Rare Poppedreng ! Poppedreng Sukker ! . . .

PRINSESSEN

slaar efter den med sit Lommetørklæde*

Hys ! Dumme Dyr ! Alverden skal ogsaa ærgre mig. Jeg vil i Seng !

sætter sig foran Toiletspejlet

Kom her; løs mit Haar ned ! — tag mine Smykker af ! — Av, I river mig . . . Giv mig mine allermindste Tøfler — de ganske smaa bitte, bitte ! — Har I set saa lille en Fod, hvad . . . ?

ler

I kommer dog ikke op imod mig? Og saa er I saa dumme, aa saa dumme ! — Hvis jeg ikke havde mit gode Hoved, saa kunde jeg blive ganske enfoldig i Jeres Selskab ! — Skynd Jer ! jeg vil i Seng !

ANDEN HOFDAME.

Jamen — Kedlen — Zigeuneren? . . .

PRINSESSEN.

Det var bare noget Snak ! —

ANDEN HOFDAME.

I sendte mig dog selv til ham . . .

PRINSESSEN

kaster med Nakken*

Sæt han var en Troldmand — maaske Fanden selv !

Det banker paa den forreste Dør til højre*

FØRSTE HOFDAME.

Det banker !

ANDEN HOFDAME.

Det er bestemt ham I

Det banker*

PRINSESSEN.

Saa gaa og luk op ! — Nar ! er Du bange? —

PRINSEN

ind, klædt som før, med Pose over Nakken*

Godaften, Smukke Damer

frem og paa Knæ

Godaften, naadige Prinsesse . . .

PRINSESSEN

siddende i Lænestolen*

Du er præcis ! Har Du Kedlen med Dig?

PRINSEN.

Her er den !

lukker Posen op, stiller en lille Kobber-Svingkedel frem paa Gulvet*

ALLE HOFDAMER

stimler sammen om ham*

Nej, hvor Sød !

PRINSESSEN

siddende, til Hofdamerne

Til Side

til Prinsen

Véd Du, at Du er i Vor Magt?

Prinsen drejer sig halvt og smiler til hende

Véd Du, at jeg har Vagt ved Haanden, som kan gribe Dig, fratage Dig dit Kunstværk, og klynge Dig op?

PRINSEN

beskæftiget med Lampen, rolig*

Jeg véd, at en Prinsesse vilde føle sig fornedret, hvis hun brugte sin Magt paa en uretfærdig Maade — selv overfor en ringe Mand.

PRINSESSEN

ser paa ham*

Du synes ikke at være Frygt. — Er Du en Troldmand ?

PRINSEN

smiler*

Et lille Stykke af en Trolldmand, naadige Prinsesse !

ALLE HOFDAMER.

Uh !

PRINSEN

ser op paa dem*

De behøver ikke at være bange, smukke Damer. Det er ikke *Dem*,
der skal have mig udenfor Deres Seng i Nat !

PRINSESSEN

rejser sig, staar med Haanden støttet ved Bordet*

Nok ! Er dine Anstalter i Orden — saa lad os nu se din Kunst !

PRINSEN.

Behag at bøje Dem ned og spørge . . . Ja, hvad vil De have at vide?
— De er vel ikke bange?

PRINSESSEN

med en bydende Gestus*

Ingen dumme Bemærkninger. Jeg vil vide, hvad hele Landet siger
om mig !

PRINSEN.

Hælvten af Landet sover nu; — det kan blive lidt vanskeligt at faa
dem vækket !

PRINSESSEN

haanlig*

Hælvten — det vil sige Bønder og Haandværkere, Tjenere og Trælle !
Lad *dem* sove ! Det er de fornemme og dannede Folk, jeg vil høre. De
er oven Senge; det véd jeg —

gør et skridt frem, betænker sig

Nej, jeg vil ikke ligge dér paa Gulvet foran dit Orakel,

til Prinsen

Du kan spørge !

PRINSEN.

Som Prinsessen befaler !

til Kedlen

Hvad siger de fornemme og dannede Folk om Prinsessen i denne
Stund ?

lytter, ser spørgende op

Skal jeg melde Svaret ?

PRINSESSEN

stamper i Gulvet*

Ja ! Skynd Dig ! —

PRINSEN.

De taler om en hovmodig Kongedatter, der bruger sine rige Evner til
unyttig Tidsfordriv — der i sit Overmod sætter Landets Velfærd paa Spil
— der, beruset af sin Skønheds Magt, omgivet af Lydslaver, tryk ved
sin Faders grænseløse Svaghed, glemmer at Skæbnen i et Nu kan
vende Højhed om til Ringhed og gøre selv en blind Fader seende . . .
!

ser op paa Prinsessen

Det er naturligvis ikke om *Eder*, naadige Prinsesse, at der tales
saadan !

PRINSESSEN

som under stigende Vrede har fulgt hans Ord*

Hold inde ! Dit Kunststykke lyver . . . eller Du er selv en underkøbt
Træl af de Taaber, jeg har vist Døren !

PRINSEN

stadig knælende foran Kedlen: rolig*

Ingen af Delene, Prinsesse. Men det er muligvis kun Hælvten af
Hælvten, som her har talt ! Der maa være andre Stemmer —

PRINSESSEN.

Gud naade Dig, hvis der ikke er andre — Om igen !

PRINSEN

lytter smilende*

Der er et Værtshus ved Havnen; — der sidder fuldt af Folk, som venter paa gunstig Vind. En ung Adelsmand løfter sit Bæger og siger: Jeg drikker den liflige Vin paa Prinsessens Vel ! — Hun bærer alle Kvindens bedste Dyder skjult som bag et Slør. En Dag vil komme, hvor hun kaster sin Forklædning — og jublende hilses hun da som Dronning ved en jævnbyrdig Fyrstes Side: Thi Skønhed fortryller — Aand og Vid tiltrækker — men Hjertets Godhed alene fastholder for Livet ! —

PRINSESSEN

nikker*

Stil dit Kunstværk til Side ! Det lader til, at man maa omgaas det med Varsomhed.

PRINSEN.

Altsaa er Prinsessen tilfreds — og jeg kan modtage min Løn?

PRINSESSEN

med en Haandbevægelse*

Dér — foran Fodenden af min Seng kan Du tage din Plads !

til Hofdamerne

Giv ham et Tæppe at lægge sig paa.

PRINSEN

ruller sin Pose sammen som en Hovedpude*

Jeg forlanger mindre end en Jagthund — og dog mere end nogen Jæger tror

strækker sig

Det er Prinsessens Nærhed, jeg har ønsket mig, — den vil krone mine dristigste Drømme med Held !

PRINSESSEN

trækker paa skuldrene*

Jeg har ikke bedet Dig om galante Talemaader ! — Sov — og rør Dig ikke !

ANDEN HOFDAME.

Maa vi nu ikke prøve en lille Smule med Kedlen?

peger paa Hofdamerne *

PRINSESSEN.

Vi har faaet nok foreløbig. Den har vist godt af at Staa og *trække* til i Morgen . . .

nærmer sig Sengen *

PRINSEN.

Jeg ønsker Prinsessen og alle de smukke Damer en god rolig Nat !

PRINSESSEN.

Tag hver sin Lysestump — sid med den i Haanden — saa falder I ikke i Søvn !

ANDEN HOFDAME.

Prinsessen kan da ikke klæde sig af?

peger paa Prinsen *

PRINSESSEN.

Kan man ikke sove, fordi man ikke er afklædt?

FØRSTE HOFDAME.

Gud, Prinsesse ! naar der er Mandfolk . . .

PRINSESSEN.

Kan man virkelig regne *ham* for et Mandfolk?

sætter sig paa sengekanten

Han snorker vel allerede?

PRINSEN.

Jo, nu sover jeg !

HOFDAMERNE

ler*

PRINSESSEN

til Hofdamerne*

I kan prøve paa at forsømme Jeres Vagt ! ved Morgengry maa den Karl dér være ude af Værelset og langt borte ! — I véd, hvad der staar paa Spil !

ANDEN HOFDAME

søvnig*

Der er da ikke saa farligt længe til i Morgen . . .

PRINSESSEN

til tredje Hofdame*

Du dér kan jo Synge !

til fjerde

Og Du kan spille ! Tag Spinetten herhen fra Krogen der ! — I maa have noget at holde Jer vaagne ved ! — Spil og syng — men dæmpet — saa ingen hører Jer udenfor !

læner sig tilbage*

HOFDAMEN

synger*

Hvem driver der langs Bakkens Kam

Sin Hjord med Hyrdestav i Haand?

Det er — Tirli ! — Chloé — Tirla ! —

Som driver sine hvide Lam Ad Bakkens grønne Skrænter;

Og til de Lam med røde Baand

Hun Vand fra Kilden henter —

Men Daphnis fik ej Sløjfen,

Skøndt Daphnis paa den venter !

KOR.

Tirli — Tirla — Den søde Lyst,
Til Nattergalens blide Røst,
Ved sin Hyrdindes ømme Bryst
En anden Hyrde henter.

PRINSESSEN

halvt sovende*

Den skal man ikke ret længe holde Øjnene aabne ved — den Madrigal.

HOFDAMEN

synger*

Da klædte Daphnis sig i Sorg
Og vikled Fløjten om med Flor;
Det lød — Tirli ! — Chloé — Tirla ! —
Og Luna fra sin høje Borg
I Taarer til ham smilte.
Hyrdinden rejste sig fra Jord
Og til sin Elsker ilte —
Mon Daphnis da fik Sløjfen,
Da hos Chloë han hvilte?

KOR.

Tirli — Tirla — Den søde Lyst
Ej røbed Nattergalens Røst,
Men ned til Parret,
Bryst mod Bryst,
Med Ømhed Luna smilte.

Den sidste Strofe har Orkestret ledsaget med dæmpet Musik; Koret dør næsten helt hen, og Musikken udtrykker den Døsighed, der bemægtiger sig Hofdamerne. Lysene glider fra dem ned paa Gulvet. En efter en synker de hen i Søvn efter nogle svage Forsøg paa at holde Hovedet oppe; de er lejret i Grupper paa Gulvet, paa Skamler og i Lænestole.

ANDEN HOFDAME

rejser sig med Besværlighed*

Nej jeg maa dog virkelig se — orn det skulde gaa rigtigt til ! . . . vakler
hen til sengen Prinsessen sover . . . og han dér sover nok ogsaa !

betrakter ham

Han er i Grunden velskabt ! Skade, at han er saa daarlig klædt —

farer sammen

Uf, det er saa uhyggeligt ! . . . bare det var Morgen . . . Jeg gør det
aldrig mere !

gaber, strækker sig, vakler hen til en Stol

Nu skal jeg vaage for dem alle Sammen !

nikker, falder i Søvn*

PRINSEN

løfter Hovedet, ser sig om; nu brænder der kun et enkelt Lys; rejser sig, lister sig frem, betragter Hofdamerne*

Alle sover !

Hen til Prinsessens Seng og bøjer sig over hende.

Uskyldig som en Fugl, ren som en Blomst,
Der kun har drukket Morgenduggens Væde,
Skøn som en Æventyrets gode Fe —
Og dog saa lidet skabt til andres Glæde !
Naturen støber i den rige Form
Saa mangt et Billed, der paa Sansen virker
Med Andagts Glød, men dog er iskoldt selv —
O jeg maa mindes disse stolte Kirker,
Der svulmer under Orgelbrusets Elv
Men som er Sten paa Sten kun, intet andet:
Man lægger selv derind sit Haab, sin Tro,
Men Stenens Hvælving lader det bero
Med Kniplingen, som Mejslens Slag har dannet

Hvad er dog Manden, som betages kan
saa pludselig og dybt af dette Syn !
Fængsles hans Blik af Øjets fine Bryn,
drages hans Drift af Svanehalsens Krumning,

hildes hans Længsel i den Labyrinth
af Tanker, som fra Bølgebarmen vælder? —

Er det da dette Legeme, det gælder?

Han kan jo købe sig, om han er rig,
fra Morgen landet hundred Kvinders Skønhed
som, allermindst, er denne Skønhed lig !

Nej, det er ene *hende*, som han attraar,

thi det er ikke blot en Kødets Magt,

der har i Baand for hendes Fod ham lagt:

han aander selv sin Aand i Kødets ind,

han digter hende til de hundred Evner,

idet han hendes Navn med Andagt nævner,

og ejer hun kun Hælvten af den Rigdom,

han digted hende til, saa gør hans Tro

paa Kærlighedens Magt ham rig for to.

Er han da Mand i Hu og fast i Sind,

og elsker han, saa som en Mand bør elske,

da tager han den Form, Naturen bød,

og danner paa den som en moden Kunstner;

thi Kvinden ejer Evnen i sit Skød,

ej blot til Liv ved Livet at gengive,

men til, som Barnet selv, en Vækst at blive,

der vokser under myndig Røgt og Pleje.

Den Mand, der virkelig vil Kvinden eje,

maa som en Gartner al sin Indsigt bruge,

maa stævne vilde Skud og Ukrudt luge,

maa, fuld af Kærlighed til Plantens Liv,

ej altfor nænsom spare Saks og Kniv:

haard maa han synes, mens hans Hjerte bløder —

og naar da Frugten sødt i Solen gløder,
og naar den i et Kys hans Læbe møder,
da vil den takke Gartneren, hvis Haand
gav Kærnen under Skallen Liv og Aand.

knæler, kysser hendes Haand; rejser sig.

Og nu blot Tegnet til mine Folk, at deres Angivelse kan ringe med
Stormklokken for Kongens Øre . . . gaar hen til Vinduet;

klapper sagte i Hænderne; man hører det besvaret nedenfor.

Han gaar hen til Sengen, slaar Gardinet helt til Side, sætter sig paa Sengekanten og læner Overkroppen tilbage mod Fodenden; puster Lyset ud.

Man hører fjerne Slag paa en Gongon, Døre, der slaas op og i, Støj af Stemmer og Trin. Døren til højre nærmest Baggrunden aabnes. Ind kommer Kongen med Hofkavalerer og Vagt, Schweizeren, samt Kasper (i Kappe med en mægtig Fjerhat paa Hovedet) omgivet af nogle Adelsmænd i Prinsens Følge og endelig Lakajer.

KONGEN.

Hys ! Sagte. List Jer paa Hosesokker. Klar ved Klokken ! Og I
derhenne, klar ved Gardinet ! Naar jeg tæller tre, saa gaar det løs ! En
— to — tre !

der bliver lyst

Saa' I ham — springende lige ud af Sengen?

Prinsessen

vaagner, rejser sig halvt over Ende, ser Prinsen saa nær ved sig, udstøder et Skrig. Prinsen springer ud paa Gulvet. Hofdamerne er farede op og over paa venstre Side bagved og omkring Toiletbordet.

KASPER

med en overordentlig værdig Mine

Det er tydeligt nok !

HOFKAVALERERNE

med dragen Kaarde

Ned med ham !

KASPER

og hans Følge*

Han er vores Mand !

HOFKAVALERERNE.

Nej vores !

PRINSEN

staar rolig mellem Toiletbordet og Hovedgærdet af Sengen, peger hen imod Prinsessen, der sidder maalløs paa
Sengekanten*

KONGEN.

Du er en — en . . . en Kammerkisken er Du, som har Mandfolk hos
Dig om Natten !

PRINSESSEN

haanligt*

Jeg har haft mine Damer hos mig. Hvis de ikke var som forskræmte
Faar, saa kunde de vel sige, at vi har haft en lille Spøg for?

KASPER.

Hm !

med et Blik paa Prinsen

Det er en temmelig stor Spøg — at se til !

PRINSESSEN

til Kongen*

Gamle Mand ! Befal den fremmede at holde sin usømmelige Mund . .

.

KONGEN

opbragt*

Gamle Mand ! — Kalder du mig »gamle Mand« . . ?

PRINSESSEN.

Gamle Nar da ! Lad denne uværdige Komædie faa en Ende ! Vis alle
Døren — saa skal jeg forklare mig !

KONGEN

med løftet Haand*

Nej, det gaar over alle Grænser . . .

vil fare mod hende; Kasper kaster sig imellem, holder ham tilbage

Saa længe Du viste Dig som min Datter — og din høje Byrd værdig —
saa længe fandt vi os alle i dine Luner. Men nu — nu — aa Du
foragtelige !

KASPER.

Sindighed, Deres Majestæt ! Lad mig tale til Prinsessen !

henvendt til Prinsessen

Jeg staar her i min Herre Prinsens Navn — De har haanet ham —
ligesom alle de andre — men han er en dreven Fyr. . . hvad jeg vilde
sige, en klog Karl ! Han kom under Vejr med, at De havde hemmelige
Kunster for her om Natten; — saa sendte han mig til Kongen med
denne Besked: Jeg, Prinsen af Danmark, fordrer at Eders eneste Datter
jages af Landet med den slette Karl — den nederdrægtige Slyngel —
hvis Selskab hun har foretrukket fremfor saa mange ædle Herrers ! I
modsat Fald erklærer jeg at ville komme igen og indtage denne By og
dette Land med stormende Haand — og ikke lade saa meget af Liv
tilbage, som en nogenlunde sulten Krage kan mætte sig paa — Dixi !

KONGEN

med dirrende stemme*

Dér hører Du, ulykkelige ! —

HOFKAVALERERNE.

Bort med hende !

PRINSESSEN

bider sig i Læben, kaster det opløste Haar tilbage, gør et Skridt hen imod Kongen, smilende, med fremrakt Haand*

Papa ! Skal vi saa være gode Venner igen? —

KONGEN

ser paa hende, spytter*

Pøj ! — Jeg vil ikke tage Dig i Haanden, for aldrig det ! Nu er det Alvor.
Du har hørt din Dom ! Klæd Dig i Sæk og Aske — Inden en Time er Du
ude af Byen med ham dér. . . Pøj ! Som Du Selv har Valgt Dig.

vender sig, giver et Tegn, alle gaar ud efter ham.

KASPER

som kommer til sidst, med en Hilsen delt mellem Prinsen og Prinsessen*
Jeg ønsker Herskabet en behagelig Rejse !

gaar*

PRINSESSEN.

Fa'r dog — Fa'r !

frem mod Vægterne
Lad mig komme ud !

SCHWEIZEREN.

Kun sammen med ham dér !

PRINSEN

træder frem for Sengen, rolig*

Jeg venter . . .

PRINSESSEN

farer paa ham med lynende Øjne*

Du Du Du . . . aa, jeg har ikke Ord nok ! . . .

PRINSEN.

Vi har Tiden for os til at finde Ordene undervejs !

PRINSESSEN.

Nej jeg vil ikke ! . . . Du skal gaa udenfor. Jeg maa da klæde mig om
! —

PRINSEN

smiler*

Vi køber Sæk og Aske — og skifter undervejs !

PRINSESSEN.

Skal jeg gaa, som jeg er . . . ? Aldrig !

PRINSEN.

Som I er, er I nu *min* !

PRINSESSEN.

Din? — Pyt ! — Aldrig !

PRINSEN

til Schweizeren*

De har jo Deres Ordre? —

SCHWEIZEREN

tvinger Prinsessens Arm ind under Prinsens*

Her gælder intet »Pyt« længer. Marsch !

Tæppet.

TREDJE AKT

Eggen ved en Fjord. I Baggrunden, paa den anden Side Fjorden, sammenhængende Skovstrækninger, hist og her med ryddede Pletter. Paa et Næs, der skyder ud i Vandet tit venstre, ses de rødlige Mure og mørke Taarne af en kongelig Borg. Til venstre i Mellemgrunden en forfalden Hytte omgivet af gamle Ege og Smaakrat. Til højre: Udkanten af en Bøgeskov. Imellem denne og Fjorden en jævnt skraanende Bakke med en Runddysse øverst; en Sti fører derop. Prinsen og Prinsessen kommer ud fra Skoven til højre; Prinsessen kaster sig ned paa en Træstub.

PRINSEN

klædt som i forrige Akt

Guðsfred og Godmorgen ! kan vi nu sige.

PRINSESSEN

i en grov, ulden Klædning, med et mørkt Tørklæde over Hovedet, en Bylt paa Ryggen

Jeg kan ikke mere . . . !

PRINSEN

Behøves ej heller; nu er vi, hvor vi skal være.

PRINSESSEN.

Hvor ! — her?

PRINSEN.

Ja netop ! Hver Busk, hvert Blad
kan Bud imod os med Velkomst bære.
Histude den blanke, krummede Fjord,
der ruller saa sindigt mod Land sin Vove;
her Jægerstien med Dyrenes Spor
igennem de søvntunge Skove.
Jeg hilser Jer, Skove — jeg hilser Dig, Fjord,
jeg hilser Dig, gamle Fædrenejord.

PRINSESSEN.

Før mig dog bort, hvor Solen kan skinne,
hvor Mennesker bygger, og Livet har Hjem !

PRINSEN.

Mennesker? — Liv? Vi selv har jo Liv !
Kigger først Sol over Træets Top,
saa lyser den vel i vort Bosted op.

PRINSESSEN.

Her skal vi bo? Du taler ej sandt !

Jægerhorn i det fjerne.

PRINSEN.

Ej, lyt ! En Hilsen — fra kendte Toner.
Det er vel Prinsen, som jaged i Nat
Vildsvin og Bjørne i Skov og Krat
og vender nu hjem til Borgen.
Dér ligger den rød i den første Sol,
som klæder med Skarlagene Mure og Tinder.
Du ser, vi har Udsigt ! Stedet er godt,
naar blot man en Smule til Rette sig finder.

PRINSESSEN.

Dér bor han altsaa . . . dér er hans Slot?

PRINSEN.

Kanske, han vil i sit Brød os tage —

PRINSESSEN.

Nej, aldrig hos *ham* mit Brød jeg tigger !

PRINSEN.

Tigge? Hvem taler som Betler straks —?

PRINSESSEN.

Gør, som Du vil Jeg er jo ej fri —
jeg er jo engang . . .

PRINSEN

smiler.

i mit Slaveri !

Naa, naa, Kathrine; det er ej saa slemt !
Smaakaarsfolk maa bære tilsammen
Livets Byrder . . .

PRINSESSEN

heftig

Jeg bærer Skammen,
Fornedrelsen, Smerten — men Du . . .

PRINSEN.

— jeg Stodder !

Du bruger just ikke de fineste Lodder
til at udmaale min Rang sin Vægt.
Gør intet til Sagen. Hold dig kun kækt,
skænd kun saa meget paa Staklen, Du lyster:
han bliver ej ringere derfor, jeg véd !
Vi joges, som Adam og Eva, ud
tilsammen fra Glans og fra Herlighed —
Vi faar æde vort Brød i vort Ansigts Sved !

PRINSESSEN.

Jeg er saa træt — jeg smægter af Tørst.

PRINSEN.

Vi finder vel nok en Drik Vand, naar først
vi kommer i Hus.

PRINSESSEN.

Jeg ulykkelige !

En Kulsvier kommer med en Sæk over Nakken: banker haardt paa Hyttens Dør.

KULSVIER.

Hans ! Holla, Hans ! — Det er, som jeg tænkte, Fanden har taget
Pottemageren med Kone og alle Unger !

PRINSEN.

Er Manden død?

KULSVIER.

Meget værre ! Den Pottemager sad i Skyld og Gæld. Nu har
Lensmanden pantet ud og ryddet hele Reden. Og her staar jeg med
mine Kul.

PRINSEN.

Du kan sælge til mig.

KULSVIER.

Har han Penge at klare for sig med? Paa Borg sælger jeg ikke mere.

PRINSEN.

Mine Skillinger synger vel paa det sidste. Men se her ! — Er det nok?

KULSVIER.

Har Du lært Haandteringen?

PRINSEN.

Den er saa gammel som Jorden selv:
af Jord er vi kommen, til Jord skal vi blive;
naar trøstigt vi vil os til Arbejdet give,
vi former os selv, mens vi former vort Ler !

KULSVIER

ved Døren*

Ovnen staar her endnu — og nogle Redskaber ligger der. — Hvem
er Du egentlig?

PRINSEN.

Nu er jeg Pottemager !

KULSVIER.

Og hun dér . . . Er det din Kvinde?

PRINSEN.

Det er hun !

KULSVIER.

Hun har et kønt Ansigt — inden det er blevet sværtet. Naar hun vil tage
i med herhjemme — og naar hun vil gaa paa Markedet og sælge
Sagerne — saa kan I nok slaa Jer igennem — Gudsfred !

gaar*

PRINSEN.

Der kan Du høre; nu kender Du Ramsen.

Og nu til Værket ! . . .

ser ind

Plads nok til to.

Kom, skal Du se, hvor kønt vi skal bo.

Kom dog — tag Brudehuset i Øje !

PRINSESSEN.

Her knæler jeg for Dig. Jeg véd, Du er god,
Du har skærmet og vogtet mig hele Vejen.
Den Vandring var for min Daarskab Bod —
ikke sandt? min Fader har givet Dig Ordre:
saa snart Du saa' mig saa brudt og svag,
saa oprandt Prøvelsens sidste Dag.
Sig det ! svar mig ! Er det ej saa —?

PRINSEN.

Hvor har Du det Indfald med »Ordre« fra?
Selv har Du hørt det Budskab, som lød:
vi skulde drage tilsammen af Landet —
saaledes er det, og blir ikke andet.
God er jeg, siger Du. Godt, min kære:
god skal jeg søge bestandig at være.
Aa, jeg forstaar, Du frygter, med Magt,
med Vold jeg skulde din Vilje tvinge?
Nej, Kathrine ! vi bytted ej Ringe,
drak ikke Jaord af gylden Pokal
til festlig Salut i silkehængt Sal —
men vi blev givet, paa Kongeord,
sammen som to, der skal Livet prøve !
Her er vor Hytte, her er vort Bord,
Lejet vi reder paa stampet Jord —
ikke jeg tvinger Dig ! ej vil jeg røve
din Frihed, aa nej, vi vil vokse os sammen,
byggende her bag den sprukne Rude
paa Kærligheds Grund !

PRINSESSEN

fortvivlet*

Saa er Haabet ude !

PRINSEN.

Ej, hvilken Snak ! Det kommer en Gang —
og kommer det ikke — kun værst for Dig !
Nu gaar jeg, og bringer lidt Husgeraad med;
saa flytter vi ind i vort nye Sted.
Imens jeg er borte — som ordentlig Kvinde
Du gør vel i Stand i Stuen derinde !

gaar*

PRINSESSEN

efter ham.

Stodderprins ! Taterdreng ! sorte Gespenst,
som slæbte den stakkels Prinsesse med Dig . . .

vender om.

Ind i den Hytte ! *derind* skal jeg gaa?
Ædderkopspind i hver støvet Vraa,
sodede Vægge, lerstampet Gulv —
det vil han byde mig, saadan et Hul?

Aldrig jeg gaar over Tærsklen her !

Jægerhornene nærmere.

Tys ! denne Lyd ! det var ganske nær —
Jægerne kommer — hvor skal jeg mig skjule?
Blive herude — jages og fanges —
nej, heller i *én* Mands Vold end i manges !

ind, lukker Døren. Jægerne kommer. Kasper er med dem.

JÆGER.

Hallo, hallo ! Saa' I ikke et flygtende Vildt?

KASPER

trækker ham tilbage*

Frans ser Skørter allevegne. Han skød fejl af den plettede Hind — og nu vil han holde sig skadesløs hos Pottemagerens gamle Kælling ! Giv os en Jægersang ! dér træffer Du bedre.

JÆGER.

Saa giv mig Tonen paa Hornene ! — Nej, det var falsk.

KASPER

henne ved Hytten*

Her er det nok, at han har forstukket sig med sin Krondiamant !

højt

Naa, Kammerater; jeg har endnu en Slurk i min Flaske . . .

lader sin Feltflaske gaa rundt

Smør Halsen med Syngesalve ! Nu har vi truttet saa længe i Trompeterne — nu kan det gøre godt med en lille God-Morgenkvadder ! Syng, Frans !

JÆGEREN

synger.

Det dæmrer i den dunkle Skov,
til Hornets Klang, Hallo ! og Hou !
nu er det Tid at jage:
dér flygter Hjort paa skærpet Klov,
men vender sig og spørger,
hvem der for Hinden sørger?
Godnat, Hr. Hjort,
Skynd sig kun bort,
vi sørger for hans Mage;
Det var en daarlig Jægersmand,
der beder Vildt og ikke kan
af Fruerne sig tage !

KOR.

Saa rasler Kvist og Blad,
saa skilles Løvet ad,
saa lukker sig bag Jæger og Hunde
med Taageslør de dæmrende Lunde.

JÆGEREN.

Men som vi jog den slanke Hind,
der sused bort som Nattens Vind,
vi standsed ved en Kilde;
dér stod med Smilehul i Kind
og Mund som Amors Bue,
saa morgenfrisk en Frue:
Godnat ! — Goddag ! hvad er til Behag?
saa lo den vennemilde;
vi stod med Bøsse, Horn og Hund,
med opladt Blik og aaben Mund,
og endda tav vi stille !

KOR.

Saa rasler Kvist og Blad,
saa skilles Løvet ad,
saa lukker sig bag Jæger og Hunde
med Taageslør de dæmrende Lunde.

JÆGEREN.

Saa svaj som Ellebuskens Gren
hun fletted Arm og strakte Ben
og slog i Bugter Siden:
hun tog i Haand os, en for en,
hun bød os Vand at drikke —
men Ryggen saa' vi ikke.
Det lyse Blik,
dengang da vi gik,

os fulgte hele Tiden:
kun en af os tilbage blev:
vi sendte Bud omkring og Brev —
han fandtes aldrig siden.

KOR.

Saa rasler Kvist og Blad,
saa skilles Løvet ad,
saa lukker sig bag Jæger og Hunde
med Taageslør de dæmrende Lunde.

KASPER.

Min Mening er, at den Jæger maa have været endogsaa meget
enfoldig.

Han lader de andre gaa i Forvejen, kysser paa Fingrene ind til Hytten, gaar efter de andre ud til venstre.

PRINSEN

dukker op bag Kæmpegraven med en Oppakning af forskelligt Husgeraad paa Ryggen; gaar ned ad Stien.

Hej, lystige Svende ! af Sted med Eder !
friske Gutter paa Sjæl og Krop —
I spiller en Gang til mit Bryllup op !

Ser sig om.

Det havde jeg ellers forsvoret — saa snart
i Færd med Huset ! Halløj, Kathrine !

Prinsessen ud.

Her har jeg Udstyr — det gik i en Fart:
her er Pande og Gryde, og Kost for Dig —
en Hømadras — et Tæppe — en Saks,
Synaal og Traad og mer af den Slags . . .
men hvad er det for en Alvorsmine?

PRINSESSEN.

Jeg blev urolig —

PRINSEN

glad.

urolig — for *mig*?

PRINSESSEN

kold.

Jægerne kom !

PRINSEN

ligegyldig.

Og saa skjulte Du Dig? —

Det gjorde Du ret i, Jægere, ser Du —

Jægere bør man kun halvvejs tro,

dog, nu kan Du lade den Angst bero.

Kom saa — tag ved ! — nu bærer vi ind !

PRINSESSEN.

Det kommer aldrig over mit Sind
at gøre mig selv til din Tjenestepige.

PRINSEN.

Ej ej, hvad skal nu de Nykker sige?

Kanske dog Fruen vil gøre lidt Plads

i sin egen Dør for sin egen Madras?

Og Gryden her ! kanske det behager

den naadige Frue, at jeg den tager?

samt disse Genstande, store og smaa,

som siden vi stiller, hvor de skal staa?

Se nu er jeg færdig — det var ej saa farligt . . .

Tager Kosten.

nej, her er en, man bør omgaas varligt;
ifald jeg tør vise det for Hendes Naade;
den bruger man *saadan*, paa denne Maade —
men aldrig saadan — til Slag eller Hug —
en arrig Kvind', hun er aldrig smuk !

PRINSESSEN

Spottegloser — ja *det* fik Du lært Dig;
vid, Du har *dog* ikke vundet dit Spil.
Drille Dig, plage Dig, trodse jeg vil —

PRINSEN.

Skam Dig, Kathrine —

PRINSESSEN.

Paa Knæ for min Fod !
Husk, hvem jeg er: en Selvherskers Datter !
Du — hvem er Du? en usselig Træl.
Vid, der er Grænser — husk, der er Skel.
Kryb i dit Hul, som en Hund, man taaler;
glæd Dig ved Solen, om en af dens Straaler
falder i Naade til Skyggen hos Dig !

hun vil gaa forbi ham ind; han griber hende i Armen.

PRINSEN.

Barn, som Du er ! uartig, forkælet:
godt, at jeg ej blev i Purpur formælet,
godt, at jeg ikke var Prins, men en Træl,
som ej staar til Ceremonier i Gæld —
nu skal Trællen taa' Bladet fra Munden.
Skøn er Du, Kvinde; din ranke Gestalt
fryder det Blik, som kun faa har behaget —
men hvis Du tror, Du kan byde mig alt —

aa ! Du skal kende, hvor fejl Du har taget !
Tater jeg er ! *jeg* er Selvhersker, Du !
Pladsen jeg aabner Dig her i mit Rige;
vel skal jeg vogte Dig — men lad Dig sige:
prøv ej, at sætte dig op mod min Magt !
og nu til din Gerning og tag Dig i Agt !

Han udstrækker Haanden bydende; hun ser paa ham, bøjer Hovedet og gaar med sænkede Blikke langsomt ind igennem Døren.

Bussemand, det maa man ogsaa være.
Prægtigt, prægtigt det gaar, paa min Ære ! . . .
hvilken en Rejsning — hvilken en Mine —,
lynende Øjne — *tæmmet*, Kathrine !
Det var vel første Gang, Du blev skræmt . . .

med et højt Hop, idet han løber ind

Hun bliver god — naar hun først bliver gemt !

Tæppet hurtigt.

FJERDE AKT

FØRSTE BILLED

Mikkels-Marked i Købstaden. En Gade, der ender i Torvet, Husene vender alle Gavlsiderne ud mod Gaden; Karnapper, smaa Spir paa Tagkvistene, Bislag udenfor Dørene. Over Torvets Tage knejser Spiret paa en Domkirke. Der er opført Boder (nogle af Træ, de fleste af Vadmels-Dug paa Teltstænger) langs Husene paa hver Side af Scenen. Første Bod til venstre i Forgrunden er et Pottemagerudsalg. Boden er aaben ud imod Tilskuerpladsen, saa at man frit kan se derind, hvad de handlende Personer foretager sig. Paa samme Maade den lige overfor liggende Bod (Forgrunden til højre), hvor der er Udskænkning af Øl og Vin. Her udenfor er hensat et Træbord med Stole.

Naar Tæppet gaar op, staar Borgervagten (Mændene bevæbnet med Spyd, Bøsser og Morgenstjerner) yderst fremme i Prosceniet. Paa Førerens Kommando gaar Mændene langsomt ned igennem Scenen, hist og her nikkende til en af de falbydende. Naar de er kommen til Baggrunden, blander de sig imellem Mængden, der staar omkring Markedsgøglernes Estrade, Gøglerne gør nogle Kraft-kunster med en Jernstang, Kugler etc. Der er Bjørnetrækkere, Zigeunere, Bønder, Adelsmænd, Mesterlektionere osv. i broget Flok. Paa en Estrade i Baggrunden Musikanter. I Pottemagerboden (til venstre) Prinsen og Prinsessen klædte som i forrige Billed. Prinsessen aftørrer og ordner Porter og Kar, som er stillede udenfor og indenfor langs spinkle Hylder imellem Teltbodens Stager og Opstandere.

PRINSEN.

Har Du talt Snesene, Kathrine?

PRINSESSEN.

Der er syv Snese — med smaat og stort

PRINSEN.

Husk paa, vi sidder i Skyld og Gæld. Der er ikke Raad til at slaa noget i Stykker.

PRINSESSEN

holder et Fad, som hun tørrer af med Skørtet

Jeg er Sulten.

PRINSEN.

Jeg ogsaa ! Men handlende Folk maa ikke tænke paa Middag før Vespertid kommer . . .

PRINSESSEN.

Jeg føler mig helt ilde !

PRINSEN

smiler*

Bare ikke forknyt, Kathrine ! .. . Naa, hvordan er det Du staar dér
med Fadet !

hun taber det

Saa !

PRINSESSEN

angst.

Aa Gud, Du maa ikke skænde .. . !

PRINSEN

samler Skaarene op*

Hvad Skulde det nytte at Skænde?

tørt

Nu kan Du lade, at Du har spist al den Mælkegrød, der kunde være i
Skaalen !

PRINSESSEN.

Jeg skal nok passe bedre paa.

PRINSEN.

Det kommer Du virkelig til !

vil gaa.

PRINSESSEN.

Men Du maa ikke gaa. Jeg véd slet ikke, hvordan jeg skal forholde
mig —

PRINSEN.

Du skal bare forholde Dig rolig !

peger*

Du tager en Ort for de smaa Potter — tre Styver for de store — og
Lerfadene dér kan Du sælge to og to for en Skilling.

PRINSESSEN.

Jeg skal nok huske det.

PRINSEN.

Er det Fruentimmer, der vil købslaa, saa skal Du ikke vise Dig mild — for det bryder Fruentimmer sig ikke om — men heller ikke tvær, for saa gaar de. Du skal ikke selv snakke, men lade *dem* snakke. Det vil de helst. Og Du skal forlange det mest mulige — for Fruentimmer vil gjerne prutte.

PRINSESSEN.

Jeg skal huske det.

PRINSEN.

Kommer der unge Fyre og vil handle med Dig, og fornemmer Du, at de har godt med Penge, saa kan Du støde et Fad ned og sige, at det var *dem*, der gjorde det.

PRINSESSEN.

Nej, *det* kan jeg ikke !

PRINSEN

ser smilende paa hende*

Ja ja, da !

hun bøjer Hovedet

Der er bare et, Du skal vogte Dig for. Fra Skænkeboden histovre vil der kanske komme drukne Personer til Dig. Da skal Du baade være døv og blind; — og endda kan det knibe,

vil gaa idet han ler.

PRINSESSEN.

Jamen.

PRINSEN

bøjer sig tilbage om Hjørnet.

Tag Dig i Agt for de beskænkede ! I hvert Fald har Du Borgervagten.
Den har Prinsen for nylig bragt paa Fode igen !

afsides

Prinsen skal nok vogte over sin Skat — bedre end hans Vagt !

gaar*

PRINSESSEN

i Tanker*

Prinsen ! . . . Der tales altid om ham !

sysler med sagerne

Aa, jeg er dog saa ængstelig til Mode.

KASPER

kommer ind derovre i Skænkeboden; stiller Kander og Bægre i Orden, tager sig en Slurk Øl, nikker til Prinsessen.

Brogede Løjer — brogede Sværme —
duftende Vin og dovnende Bærme:
Vadmæl og Pjalter, og Hvergarn og Fløjl —
hej, jeg er med ! Det er Markedsgøgl !

Dansen begynder til Musik fra Estraden. Bønder, Junkere, Mesterlektianere, sidst kommer Taterne. Naar Dansen er ophørt, træder Prinsen, forklædt som Krigsmand, frem ved Skænkebordet, han veksler nogle Ord med Kasper, som nikker og peger over mod Prinsessen, der har Vanskelighed ved at holde paatrængende Kunder borte.

FØRSTE MESTERLEKTIANER.

Kasper ! hvad Pokker — som Skænkevært !

KASPER.

En lille Spøg —

MESTERLEKTIANER.

Naa, det maa jeg sige !

Vi venter i Kvæld Dig, enhver med sin Pige,
Først drikker vi hos Dig, saa synger Du for os,
saa faar vi en Dans os —

KASPER.

Og hvad faar saa *Jeg*?

MESTERLEKTIANER.

En Skaal for din Sang, og et Kys af hver Pige —

KASPER.

Det lader sig høre !

MESTERLEKTIANER.

Vi stoler paa Dig !

ANDEN MESTERLEKTIANER.

Hør, Kasper, kom her ! — er hun ikke smuk?

peger paa Prinsessen.

KASPER.

Jovist — ganske køn !

ANDEN MESTERLEKTIANER

til Prinsessen.

Hvortil dette Suk?

Falder Jer Kunderne til Besvær,

stol kun paa os — den latinske Hær !

PRINSEN

som Krigsmand.

Bravo min Gut !

FØRSTE JUNKER.

Kun skægløse Dreng !

PRINSEN

til Prinsessen.

Hej, frisk ! hvorfor vel med Hovedet hænge?

PRINSESSEN.

Jeg beder, Hr. Krigsmand, va'r mine Sager . . .

PRINSEN.

Skrøbeligt Kram !

PRINSESSEN.

Nu talte jeg fejl . . .

jeg har kun saa liden Forstand paa Penge.

JUNKER.

Men mere paa Kys?

KASPER.

Det tror jeg dog ej !

PRINSESSEN.

Jeg beder saa bønlig: gaa jeres Vej !

JUNKER.

Snik om en Snak ! har Konen en Mand?
hvis ikke, saa er jeg just Mand for en Kone —

PRINSEN.

Hvad om I stemte lidt ned jeres Tone . . . ?

MESTERLEKTIANER.

I Kreds, Kammerater — nu holder vi Stand !

KASPER.

Hys, stille ! Jeg synger Jer heller en Sang —
en Ægteskabsvisе til Fedlens Toner
tilegnet alle bedrøvede Koner.

tager sin Violin frem, spiller og synger.

Den første Gang da jeg stod Brud,
— Fedlen ud ! —
jeg var saa skær og fin af Hud.
Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !
Min Mand han var saa ejegod, han spændte Skoen for min Fod,
men Baandet bundet var i Hast
og Ægteskab og Skorem brast.

KOR.

Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !

KASPER.

Den anden Gang da jeg stod Brud,
— Fedlen ud ! —
da var ej nær saa fin min Hud.
Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !
For Penge købte jeg min Mand,
hans Lige fandtes ej i Land,
jeg løb og sprang, hvorhen han saa',
til selv han løb og lod mig staa.

KOR.

Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !

KASPER.

Den tredje Gang da jeg stod Brud,
— Fedlen ud ! —
jeg havde Rynker paa min Hud.
Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !
Min Mand var baade vind og skæv,
men lige godt han slog sin Væv,
han slog, saa Stol og Skammel brast,
av av ! jeg sad i Væven fast.

KOR.

Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !

KASPER.

Den sidste Gang da jeg stod Brud,

— Fedlen ud ! —

min Kjortel var et linned Skrud.

Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !

Jeg havde kun min blotte Særk;

min Mand han var saa knokkelstærk,

han tog mig i sin kolde Favn,

dér sov jeg bort fra Sorg og Savn.

KOR.

Fedlen ud, og Fedlen da, og Fedlen mens vi danser !

Naar Visen er endt, rykker Borgervagten frem til Musik.

FORMANDEN FOR BORGERVAGTEN

idet de marscherer paa Stedet.

En — to, en — to;

Borgervagten rykker frem,

passer godt paa Hus og Hjem,

vogter Næstens Gods og Guld,

drikker sig aldrig fuld.

KASPER

rækker ham et Bæger.

Skaal, Hr. Formand ! god Vagt i Nat. . .

Ej Snak ! — endnu kun en lille Sjat;

vi stoler paa Jer !

FORMAND.

Ja stol kun paa os !

Ifald man vil kives, skænds eller slaas,

vil bryde Freden og krænke Retten,
saa stol kun paa os — vi er straks paa Pletten I
Ret ! højre om !

Ud til Musik.

KASPER.

Det ligger i Luften — her bliver nok Strid !

Pegende ud efter Vagten.

Jeg vædder, de kommer i rette Tid !

PRINSEN.

Holla ! Holla ! Drikkebrødre . . . !

Han driver de omkringstaaende tilbage til Bordet; slaar i Bordpladen*

To Kander Vin, af den allerbedste . . . og friske Stob rundt ! . . .

stryger sit Mundskæg, ser sig om*

Hvem vil ikke drikke med mig?

KASPER

kommer med Kander, klapper ham paa Skuldren*

I er en rigtig god Krigsmand — I kommer belejligt !

PRINSEN.

Saperlot ! Jeg kommer altid belejligt,

slaar med sin fyldte Pung i Bordet.

Skænk i, Vært ! Løfter et stort Krus. Prinsens Skaal !

FØRSTE BORGER

frittende*

Ser I noget til Prinsen, Hr. Krigsmand?

PRINSEN.

Undertiden ja; han er meget paa Farten.

KASPER

ler*

En rigtig vidtløftig Fyr ! Man véd aldrig, hvor man har ham.

PRINSEN

ser paa ham*

Saadan et Tappekar har at tie stille, naar Godtfolk taler !

KASPER

med Huen i Haanden*

Jeg beder ydmygeligen om Forladelse.

PRINSEN.

Jeg har Rus i Dag ! — derfor vil vi ogsaa være glade og synge,

synger*

Langvejs Færden er Krigsmands Sag,
Verden ligger ham aaben,
Feltherren stikker for Telt sit Flag,
og straks er Soldaten i Vaaben !
Jægeren kryber i Marken langs Furen,
tjener paa Maven sit daglige Brød,
Krigsmanden spiller i Breschen paa Muren
Tærning med Fjenden om Liv og Død:
vinder han Spillet, se saa kan han synge,
danse paa Tomten, hvor Byen blev brændt;
Penge i Masser og Piger i Klynge —
:/: taber han, ja saa er Visen endt !

Langvejs Færden er Taabers Sag,
hjemme kan Sejren vindes,
ud af hvert Vindve der stikker et Flag,
og Kranse til Krigsmanden bindes !

Borgeren bejler med Hatten for Brystet,
hværver sig Kone for Kælder og Bod,
Krigsmanden ler, naar han Glutten har krystet,
gaar, naar hun græder, det unge Blod:
Løfter han gav ej, og brød dem ej heller,
Faklen han har kun for Brylluppet tændt,
nu kan den lyse i Bod og i Kælder,
:/: slukkes den — ja saa er Visen endt !

FØRSTE BORGER.

Det var, om jeg saa maa sige, en liderlig Vise !

PRINSEN

ser paa ham*

Er I Puritaner — saa lyver jeres Ansigt. Man skal synge Salmer i
Kirken og Drikkeviser ved Bægrene . . .

Ser over til Prinsessen, der imidlertid har købslaaet med nogle Kunder.

Hilledød ! Hun er ikke ilde !

rejser sig og gaar derover.

KASPER.

Saa ! Nu blir der *ganske bestemt* Spektakler !

JUNKEREN.

Nu da, min Smukke ! jeg drikker Dig til —
købe dit Kram, hvem der lyster og vil;
købe Dig selv og taa' Dig paa Hesten
til Borgen hjem — det lysted mig næsten !

ANDEN JUNKER.

Byd da, vi holder Auktion paa hende.

PRINSEN.

Saa smaat ! hvad har de Herrer i Sinde?

FØRSTE JUNKER.

Fem Dukater er budt !

ANDEN JUNKER.

Nej ti !

MESTERLEKTIANER.

Aldrig et Ord, som kan hende fornærme —

Uskyldigheden skal vi beskærme !

JUNKEREN.

Uskyldig — bind mig den Løgn paa Ærme !

MESTERLEKTIANER.

Vi skal vise de Junkere Vejen hjem —

Per Caudi ! per Caudi ! Knivene frem !

JUNKEREN.

Peblinger ! Peblinger ! ned med det Kram !

Slagsmaal.

BORGER.

Vagten ! — hvor er nu Vagten henne?

PRINSEN

trækker Kaarden.

Blæse med Vagten, Respekt for *denne* !

Driver Junkerne og Kasper ind til Prinsessen i Boden.

Kom ud, din Slyngel !

Har man set Mage,

at krybe bag Konens Skørter. Kom frem !

PRINSESSEN.

Jeg beder saa bønligt, Hr. Krigsmand gaa hjem !

Prinsen bryder ind i Boden, vælter alle Sager, løber fægtende ud.

Aa Gud, aa Gud ! Det vil gaa mig ilde . . .

Raab:

Borgervagten !

Vagten trækker op til Musik.

KASPER.

Dér har vi Vagten ! Som altid — forsilde !

Tummel, Støj. Prinsessen sidder grædende mellem alle de knuste Lervarer.

Tæppet.

ANDET BILLED

I Skovhytten. Et Leje er redt paa Gulvet til højre I Krogen en Pottemagerovn. Dør i Baggrunden. Til venstre en lille Dør ind til et Udhus. Træbord, Stol. Det er Aften, Solnedgang, Vinden tuder. Prinsessen kommer ind, trækkende en Vogn, hvorpaa de knuste Lervarer. Hun skyder den hen i en Krog, gaar til Bordet, slaar Ild, tænder en lille Lampe.

PRINSESSEN.

Han er her ikke. Hvilket et Vejr !
saa truende bliver de mørke Træer —
jeg frygter hans Komme, frygter hans Skænd,
og ønsker dog intet heller end . . .
Kaldte der nogen? jeg gyser.

Hans Røst kan være saa barsk og ru —
saa kommer der noget saa mildt i hans Hu —
jeg fryser.

Han støder mig fra sig — han drager mig til sig.

Hellere slaa — ! o, slog han mig blot,
min Vrede fanged da Luft og Flamme:
nu faar jeg dukke mig, tie og taale,
føle, jeg duer til ingenting,
kan ikke noget, kan ikke mig maale
til Hælvten med ham. O ve, hvad jeg tænker !
Mit Liv er knust — det ligger i Skaar,
min Frihed brudt under Lænker.
Men holder Du mig i din Haand saa haard,
aldrig du dog Bekendelsen faar
udvristet af mine Tanker;
skrøbeligt er kun en Kvindes Ler,
af stolte Kvinder der gives dog fler end Mænd . . .
aa, Himmel, det banker !

PRINSEN

udenfor.

Kathrine !

PRINSESSEN.

Hans Stemme

lukker op*

Du skræmte mig.

PRINSEN.

Hvad?

Godaften Kathrine ! Alt Lys paa Møllen?

Gennemblødt er jeg til sidste Trevl —

det er en evindelig Skyllen.

Naa, har Du Kvældsmad? Hvor gik det i Dag?

Du fik vel udsolgt, jeg haaber —

man sagde, der var paa Markedet fuldt

af Skælmer saavel som af Taaber !

Kathrine, Kathrine — saa stiv Du staar —

og hvad er dette? kun Skaar paa Skaar . . .

PRINSESSEN.

Det var ej min Skyld —

PRINSEN.

Naa, var det da min?

PRINSESSEN.

Der kom en Krigsmand —

PRINSEN.

Skylden er din.

Du har, kan jeg tænke, lagt Hænder i Skød,

har siddet og drømt — men næppe om mig.

PRINSESSEN.

Skænd kun — men spot mig ej i min Nød !

PRINSEN.

Skænde? hvorfor? Kan Skænd skaffe Brød?

Kildevand har vi endnu i Behold —

den Drik er lige saa klar som kold.

Forretningen daarlig, Humøret bedre:

jeg vædder, der holdtes ej gladere Fest

hos dine høje, salige Fædre !

PRINSESSEN.

Jeg er ej sulten.

PRINSEN.

Men jeg for to.

Naar Maanen om lidt faar brudt sig Hul

i Bygernes Forhæng, saa maa jeg ile . . .

nu ja, jeg vil ud paa Vildttyveri !

PRINSESSEN.

Stjæle !

PRINSEN.

Javist; jeg er saa fri. —

Jeg kan ej købe, *Du* kan ej sælge:

saa gaar jeg til Skovs paa Dyrenes Spor

og tusker i Byen mod Skind og Bælge

den Føde os til, som vi haardt behøver.

PRINSESSEN.

Men sæt Du mødte i Skoven en Røver !

PRINSEN.

For Røvere er jeg just ikke bange —
men Jagtbetjentene kunde mig fange.

PRINSESSEN.

Og saa?

PRINSEN.

Saa bandt de mig Arme og Ben,
førte mig til en paalidelig Gren, klynged mig op — og saa . . .

PRINSESSEN.

Hold inde !

Husk paa, du har her i Hjemmet en Kvinde,
hvis Sikkerhed paa dit Liv beror.
Bliv ! gaa ikke paa Dyrenes Spor,
det skylder *Du* den, som hos Dig bor !

PRINSEN.

Hvad skylder jeg Dig? — at sulte herinde?
Du taler dog ret som en taabelig Kvinde.
Blev det ej Mandens den Lod at drage
hver Dag i Kamp for sit Hus, sin Mage?
Det gør hver Krigsmand, som Fanen følger,
hver Sømand, som færdes paa Havets Bølger,
hver Købmand, som vover for noget at vinde —
det gør vi Mænd, fordi Pligten byder,
og saa fordi, hvor sælsomt det lyder,
vi venter til Tak os — lidt Kærlighed.

Men selv om aldrig den Tak vi nyder,
naar »Fremad for Føden« derude det hedder,
vi tænker paa den, som uvirksom sidder
derhjemme ved Arnen med Haand under Kind.

Slaar hun itu vore sidste Sager,
vi tænker os hende kun dobbelt fager;
jo mere kejtet paa Haand og Fod,
jo mer' hun synes os sød og god;
den Tid og de Ting, som ved hende gik tabt,
vi vinder igen ved vort Arbejd rapt —
og orker vi selv ej at røre os længer,
vort sidste Blik kun ved hende hænger . . .
ja, saadan er nu vi Mandfolk skabt !

PRINSESSEN.

Du taler . . .

PRINSEN

nærmer sig Døren.

I min Enfoldighed
jeg plumper kun ud med et og andet,
hvori der, kan hændes, lidt sandt er blandet !
Se Maanen, den Skælm, nu titter den ned !
helt ind i Skyggen det blinker og lyser.
Sagde Du noget. . . ?

PRINSESSEN.

Jeg fryser !

PRINSEN.

Saa læg Dig og dæk Dig !

PRINSESSEN.

Jeg fryser endda;
Tæppet er tyndslidt og Kappen hullet,
Og Blæsten stryger her langs med Gulvet.
Luk dog den Dør !

PRINSEN

trækker sin Kniv*

Jeg gaar paa Spor
efter en Bjørn; den Pels kan varme,
jeg dukker mig under hans laadne Arme,
Kniven i Hjertet — en, to, tre !

PRINSESSEN.

Aldrig faar jeg den Pels at se;
Og aldrig . . .

bortvendt*

PRINSEN

spørgende*

Aldrig?

PRINSESSEN

med et suk*

Dig selv igen !

PRINSEN

frisk, med en Glæde, han dog søger at skjule.

Bjørnen er stærk — men Nøden gør dristig;
Bamsen er kluntet — og jeg er listig.

Vildttyv, Kathrine, den Kunst er skøn,
og lige saa gammel, som Skoven er grøn:
dukke sig under de Grene vaade,
mærke paa Kinden de Draaber køle,
til Kniven i Skeden med Haanden føle,
spændt hver Muskel, og Øjet paa Vagt.

Var jeg en Prins paa sin egen Jagt,
ikke jeg kunde den Vellyst nyde,
selv som et Vildt gennem Tykningen bryde,
jaget og Jæger paa samme Gang !

Standser jeg da, hvor Maanen skinner,
medens i Rundkreds Stammerne staar,
se, da stryger jeg Huen af Haar,
tørrer mig Sveden af brændende Kinder;
og i min Ensomhed tænker jeg paa,
hvordan i Hytten det vel monne gaa,
hvis jeg var ventet med Længsel tilbage —
naa ja, en Vildttyv kan tænke som saa !

Hjorten i Tykningen bor hos sin Mage,
stærk er hans krummede Hals og hans Bov,
Junker han er til den slumrende Skov,
nyder den Ret, som han mægter at tage.
Mennesket trygler om Plads for sin Fod,
trygler om alt, selv om Kærligheds Glæder .. .

Vildttyv, du frifødte Junker, af Sted !
Ingen i Hytten derhjemme Dig vinker;
bort, ind i Skoven, med Kniven, som blinker:
Favntag med Bjørnen — halløj ! det er Liv !

ller ud.

PRINSESSEN

springer op.

Ve mig ! borte — saa hør dog — bliv !
Kom dog tilbage ! Han hører mig ej;
kun knagende Grene røber hans Vej.

Kunde jeg i mine Arme ham tage:

knuge ham vilde jeg, hulke og klage,
græde hos ham min Hoffærdighed ud,
lægge min Kind til hans Kofte vaad,
og smile af Lyst under al min Graad.

Hjælpe mig Gud !
hør hvilken Larm — er det *ham* — er det *dem*?
Nu bryder der en af Grenene frem —
det er ham . . .

PRINSEN

hurtig ind.

Kathrine, hvor skal jeg mig skjule? De kommer —

PRINSESSEN.

Hvem? hvem?

PRINSEN.

Aa — Jægerne — Vagten I

afsides.

Fordømt ! de maa ikke finde mig her,
ikke for alt, hvad jeg mest har kær !

højt, ved Døren ind til Udhuset.

Herind — herind ! vær rolig — og ti !
om lidt er vel nok den Byge forbi !

ind.

Formanden for Borgervagten med Vagt og Jægerne.

FORMAND.

Er I vis paa, at I saa' saadan en Fyr løbe herind?

EN AF VAGTEN.

Det er grumme vanskeligt at være vis paa noget, Hr. Formand. Men vi kan jo søge — saa faar vi nok fuld — jeg siger fuld Sikkerhed !

FORMAND.

Du er beskænket, Sivert !

ANDEN VAGT.

Med Forlov, Formand, det er ikke ham, men mig, som hedder Sivert !

FORMAND.

Saa er det Dig, som er beskænket —?

FØRSTE VAGT.

Vi er alle beskænkede, Formand — alle uden Undtagelse.

ANDEN JÆGER

til Prinsessen

Vi søger efter en sort Kæltring . . . Er han ikke kommen herind? Er Du ikke gift med en Tater, som huserer her i Skoven !

FORMAND.

Hun svarer jo ikke. Har vi Tommeskruerne med?

JÆGEREN.

Sniksnak med Tommeskruer ! Naar Fruentimmeret ikke svarer, saa faar vi selv søge.

FØRSTE VAGT.

Her er en Dør, Formand !

FORMAND

ved Døren til udhuset

Ja — her er en Dør. Hvad gør vi ved den?

JÆGEREN.

Er der nogen derinde? . . . Saa er det bedst, vi slaar Døren ind.

FORMAND.

Stop ! Hvis han er derinde, saa kunde han bryde ud som et rivendes Dyr. — Fæld Hellebarder og Morgenstjerner ! De Herrer Jægere i andet Geled med Plinterne til Kinden ! Naar jeg har talt til *tre*, saa falder vi an. Du derinde ! kom ud ! En — to . . .

PRINSESSEN

er sprunget hen og har stillet sig foran den lille Dør*

Ingen kommer herind . . . Saa dræb mig først !

FORMAND.

Men nu taler hun jo.

KASPER

kommer krybende ind gennem Døren fra Udhuset, børster sine Klæder*

Hvad er paa Færde . . . ?

FORMAND.

Hvad er det? Hvor kommer han fra?

KASPER.

Derinde fra. Jeg hørte ude i Skoven, at der blev søgt efter en sort Gavtyv, som skulde have stjaalet paa Markedet. Den ene Tater kan jo nemt ligne den anden. Saa gik jeg bag om Hytten og krøb ind gennem Lemmen til Udhuset. Der er nok Svinesti til lige . . .

FORMAND.

Er der ingen Tater derinde?

KASPER.

Ikke mere end bag paa min Haand. Der ligger en sort Gris. Det er vel ikke *den*, I vil stikke?

FORMAND.

Aa, gid Pokker . . . Ret jer, Folk ! Højre om ! Marsch !

ud med Vagt, Jægere, Kasper.

PRINSEN

kigger frem; afsides*

Det var virkelig nær ved . . .

PRINSESSEN.

Men saa skjul Dig dog !

PRINSEN

frem*

Nu er jo Bygen drevet over —

PRINSESSEN.

Hvor vil Du hen?

PRINSEN.

Ud at fortsætte, hvad jeg begyndte —

PRINSESSEN

springer hen til Døren i Baggrunden, lukker den, stiller sig foran*

Du kommer ikke ud —

PRINSEN.

Barnagtigheder, Kathrine ! Vejen er fri . . .

der falder et Skud.

PRINSESSEN

skriger*

Ah !

PRINSEN.

Ej, ej ! . . .

PRINSESSEN.

Du bliver her — hos mig — hos . . .

PRINSEN.

Nu da —?

PRINSESSEN

slynger sine Arme om hans Hals

Hos den, som elsker Dig !

Tæppet hurtigt

FEMTE AKT

FØRSTE BILLED

Borgens store Stegers. Sværtet Bjælkeloft, hvide Mure med blanke Køkkenredskaber, Fade af Metal og Ler i Rækker oven over hinanden. I Baggrundens Hjørne til venstre er Skorstenen med et svært fremspringende Røgfang. En stor Kedel hænger ned i en Jernkrog, Ilden knitrer paa Arnen. Op ad Muren ved Ildstedet Pustere, Brandjern, Ovnrager, Stegespid. Dør i Midten af Baggrunden. I Hjørnet til højre springer Fadeburet frem, ligesom et stort Skab, der gaar fra Loft til Gulv. I Væggen til højre sidder et Vindu højt oppe i den tykke Mur med Jerngitter, hvorigennem er stukket grønne Grene. Til højre og til venstre langs Væggen Køkkenbord med Skabsdøre i, og oven over Træhylder med Køkkensager. Til venstre Hugge- og Kød-Blok med Økse og Træhammer, til højre Suletønde, Snittebakke, Vandtønde med Øse o. s. v.

Piger og Terner har travlt rundt omkring; nogle hakker Kaal, nogle lægger Dejg op, nogle staar ved Skorstenen, puster med de store Pustere til Ilden, hælder Vand i den store Kedel; nogle langer Kød op af Suletønden, en hugger Skank til Rette paa Kødblokken, en staar paa en Stige og tager Messing- eller Tinfade ned af Rækkerne. Der er en Vimsen frem og tilbage over Gulvet.

FØRSTE TERNE

bærende en Kurv, standser foran anden Terne midt paa Gulvet*

Hun skal være fra Rusland . . .

Gaar videre*

ANDEN TERNE

med en Kasserolle*

Nej, fra Polens Land . . .

videre*

TREDJE

vender sig om fra Huggeblokken med Kniv i Haand*

Snak; Det er Kongens Datter af Engeland . . .

FADEBURSTERNEN.

De vrøvler saa meget om hende. Man ved hverken ud eller ind.

FJERDE

fra den modsatte Side, vender sig om med Armene fulde af Dejg*

Pyt ! Det er Datteren af Rhingreven . . .

KOKKEPIGEN

vender sig om fra den store Kedel paa Skorstenen, med en vældig Træslev i Haanden*

Jeg véd det ganske bestemt; — for en af Jægerne sa'e det — og han
har hørt det af Kasper Røghat selv . . .

Nærmer sig, stadig med Sleven i Haanden, Midten af Scenen, hvor ogsaa de andre rykker hen imod, saa at de
samles i et stort Kor.

FØRSTE TERNE.

Hvad sa'e han . . . ?

KOKKEPIGEN.

At Prinsens Tilkommende ikke var nogen anden end Prinsessen af
Illyrien !

DE ANDRE.

Ha, ha, ha.

FØRSTE TERNE.

Det er saa længe siden . . . !

FJERDE.

Det var jo hende, som Prinsen fik en lang Næse af !

KOKKEPIGEN

med løftet slev*

Det er Løgn i din Hals . . . !

FJERDE.

Nej. . .

»Jo«, »Nej«, »Ja« ! o.s.v.; alle mundhugges; den store Kedel paa Skorstenen koger over; stor Allarm og Skrig; alle
løber til deres Pladser.

FADEBURSTERNEN

med to slagtede Høns, sammenbundne ved Halsene; standser midt paa Scenen*

Uh ! jeg kan ikke taale at høre Tale om Bryllup.

KOKKEPIGEN

fra sin Plads henne ved Ilden*

Det erJo ikke *Dig*, som skal giftes !

FADEBURSTERNEN.

Det er just Fejlen.

Kaster Hønsene langt fra sig.

Naar Kasper Røghat ikke var saadan en Landstryger, saa kunde vi ogsaa blive ordentlig viede. Og saa skulde vi danse, Piger ! Trallala !

Danser*

Derude har de den liflige Sommer — hver Pige sin Kærest' — hvert Par sin lille Lund at mødes i ! Her er man muret inde, Dag som Nat; — man har ikke uden de svedige Madsvende og de drukne Borgerstukarle !

Spytter*

Pøj ! Men jeg vil danse, vil jeg — som dansede jeg til mit eget Bryllup. Trallalala !

Hun svinger en af Pigerne rundt.

KOKKEPIGEN.

Var Dig; nu kommer Køgemesterinden !

FADEBURSTERNEN.

Jeg blæser ad den gamle Drage ! Kom, Piger ! Er vi ikke unge og raske? Trallalala ! —

KOKKEPIGEN.

Du er aldeles galen !

FADEBURSTERNEN.

Ja nok ! Blodet spænder mig — og saa spænder jeg igen. Stil jer op ! Stine synger for. . . ! Hvor har vi Sidse?

Har faaet alle Pigerne ud paa Gulvet og stiller dem op; hun danser en Slags Kæde-Dans med dem og synger selv dertil.

Min Fader var fra Flandrens By, fra Flandren var min Broder,
men jeg har lært i Spanjeland at danse hos min Moder.
— Træd let paa grønne Vold, træd let, I Piger ! —

Og jeg var ung og jeg var skøn, mig vilde hvermand have,
med Ridder dansed jeg og Præst, med Kejser og med Pave.

Jeg dansed op for Himlens Port; dér stod St. Peder inde:
»Nej Himlen har ej Tilje for slig danselysten Kvinde !«

Da gik jeg mig for Troidens Høj: »Og er Du, Troid, tilstede,
saa stig herud paa grønne Vold og lad os Dansen træde !«

Han tog mig i sin laadne Favn og stræbte, hvad han kunde,
vi dansed ret i Luften op, højt over grønne Lunde.

Vi dansed Maanen helt omkuld og alle smaa Planeter,
vi dansed imod Himlens Dør; vi dansed mod St. Peder.

St. Peder mæled: »Er Du dér, Du dansegalne Kvinde,
giv Troiden Løbepas — Du kan vel bedre Selskab finde !«

»Vor Tilje blev just skuret blank til Pintse dennesinde,
saa slip din lede Troid og dans med Englene herinde !«
— Træd let paa grønne Vold, træd let, I Piger ! —

KOKKEPIGEN.

Nu faar I en Ulykke ! Der er Køgemesterinden !

De løber med Skrig fra hinanden.

Døren aabnes, ind kommer Prinsessen i sin fattige Dragt og med Tørklæde over Hovedet; hun ser sig sky omkring.

FØRSTE TERNE.

Aa, det er jo ikke sandt ! . . .

FADEBURSTERNEN

til Prinsessen*

Hvad er Du for en —?

KOKKEPIGEN.

Det er den stakkels Kone nede fra Skovhytten. Jeg gav hende Lov til at komme her og faa lidt Affald og Levninger.

PRINSESSEN

med sagte Stemme*

Ja Tak !

FADEBURSTERNEN.

Saa maa hun ogsaa gøre Gavn for Føden. Kom her ! Du kan hjælpe mig at plukke de Høns.

De sætter sig hver paa sin Skammel.

PRINSESSEN

plukker*

Det er vist ikke rigtigt

FADEBURSTERNEN.

Nej, Du skal gøre saadan som jeg.

Plukker, saa Fjerene ryger omkring*

Den Høne maa behandles pænt ! Husk paa, den skal i Gryden til Prinsens Bryllup !

PRINSESSEN

stedse med noget dæmpet stemme*

Prinsen af Danmark skal altsaa giftes nu?

FADEBURSTERNEN.

Jamænd ! skal han saa — det dejlige Menneske. Hurtig. Har Du set ham?

PRINSESSEN.

Jo — jeg har set ham !

FADEBURSTERNEN

hurtig

Ikke sandt? en stolt Karl ! Men Du har ikke hørt ham tale?

PRINSESSEN.

Jo — jeg har hørt ham tale.

FADEBURSTERNEN.

Og Du kan dog sidde rolig paa Stolen, naar vi taler om ham? Aa, naar jeg tænker paa, at hun, den fremmede Prinsesse, skal i Brudeseng med ham . . .

KOKKEPIGEN

henne fra skorstenen

Du er galen, Kirstine ! .

FADEBURSTERNEN

vender sig, hurtig

Ti stille ! Jeg taler ikke til Dig !

Til Prinsessen

Hvordan er det, Du bærer Dig ad?

PRINSESSEN.

Er det ikke rigtigt?

FADEBURSTERNEN.

Saadan smaa hvide Hænder Du har ! Skal man se til, saa har Du vel kendt bedre Dage?

PRINSESSEN.

Der var vel den Tid, hvor jeg kendte, hvad man kalder bedre Dage —
dem ønsker jeg ikke tilbage !

FADEBURSTERNEN

flytter med Skamlen over imod hende

Ikke? Aaa Sikken Snak ! Tænk, en Høne i Gryden hver Dag !

PRINSESSEN.

Jeg var ikke lykkelig den Gang. Jeg var altid syg !

FADEBURSTERNEN.

Syg?

PRINSESSEN.

Jeg led af den Sygdom, som man kalder at kede sig !

FADEBURSTERNEN.

Passiar ! Du har jo en Mand, efter hvad de siger. — Har han ogsaa
kendt bedre Dage?

PRINSESSEN.

Jeg tror det undertiden; men jeg vover mig ikke til at spørge derom.

Tilføjende

Det kan ogsaa blive det samme.

FADEBURSTERNEN

fortrolig

Hvordan ser han ud?

PRINSESSEN.

Du maa have set ham her paa Slottet, naar han kom om Morgenen
med Brændeved fra Skoven? —

FADEBURSTERNEN.

En stor, køn Karl ! — noget sort og beskidt i Ansigtet? . . . Naa, sligt skader jo ikke ! Det kan allenfals vaskes af. — I de sidste Dage har jeg ikke set ham !

PRINSESSEN.

Han havde forslæbt sig, sagde han. Han maatte blive liggende i Sengen. Intet var der at spise hjemme. Saa tog jeg Krukke og Pose og gik herop.

FADEBURSTERNEN

rykker Skamlen tæt ind til hende·

Hør Du ! det maatte jeg dog gerne vide: Hvis nu Kasper og jeg ikke kan vente saa længe — hvis vi flytter sammen, inden han faar noget fast — vil vi saa ikke komme til at bides, fordi Krybben er tom?

PRINSESSEN

smiler stille·

Hvor kan jeg vide, hvad andre vilde gøre?

FADEBURSTERNEN

eftertænksom·

Jeg slipper Dig ikke ! Hvis der nu — til Jeres Fattigdom — kom en lille Dreng dernede i Hytten? Ja se, dér sidder Du og ved ikke, hvad Du skal svare. Nej, lad os ikke tale om Lykke, naar man ikke har en Høne i Gryden !

PRINSESSEN

ivrig·

Jeg har tænkt mig, at jeg havde det lille Væsen — at det laa i min Arm: . . . ja, en Kvinde kan føle, at det maatte være Lykke ! — Om man var en stor Kejser, om man var en smuk Prins — ingen *Mand* kan dog have Anelse om den Fryd, som den aller ringeste Daglejers Kvinde kan gaa og vente . . .

FADEBURSTERNEN

ser paa hende med en Blanding af Forbavselse og Beundring.

Virkelig — mener Du?

PRINSESSEN

med straalende øjne*

Ja, naar der er Kærlighed mellem hende og hendes Husbond. Det er Kærlighed mellem Mand og Kvinde, der gør dem til Konger eller Dronninger — og det er nok ogsaa *den* der grundlægger Riget, selv mellem fire nøgne Vægge !

FADEBURSTERNEN.

Som Du taler ! Man kunde ordentlig faa Lyst . . .

KASPER

hurtig ind ad Døren; han er klædt som i første Akt*

Hejsa, hejsa, Piger ! Svinger et Alenmaal i Haanden. Frisk Mod
deran !

Fadebursternen er sprungen op; hun og alle Pigerne løber ham i Møde. Prinsessen søger hen til Køkkenbordet til højre, hvor hun under det følgende iagttager alt paa en forlegen og sky Maade.

FADEBURSTERNEN.

Ih, din Skælm, er Du der?

KASPER.

Tilbage ! siger jeg ! Vil I have Respekt !

FADEBURSTERNEN.

For Dig !

Kysser ham*

KASPER.

Ja for mig !

Svinger sin Alen*

Jeg er bleven prinselig Maaler, Vejer og Vrager — fuldstændig
justeret !

FADEBURSTERNEN.

Den søde Prins ! Saa har vi da et Levebrød at gifte os paa —

KASPER.

Saa sagte, mit Dukkelaam ! De andre Damer kunde nemt blive misundelige. Ser I, Piger ! Jeg er kommen her paa Prinsens Bud, for at tage Maal af Jer . . .

FADEBURSTERNEN

hurtig.

Til en ny Kjole?

KASPER.

Truffet !

ALLE PIGER

klapper i Hænderne

Aa, den søde Prins.

KASPER.

Lad mig faa Ørenlyd ! — I véd, at Prinsen skal holde Bryllup . . .

ALLE.

Ja, ja.

KASPER.

Med en fremmed Prinsesse . . .

FØRSTE TERNE.

Fra Rusland —

ANDEN.

Nej, fra Polens Land.

TREDJE.

Kongens Datter af Engeland —

FJERDE.

Datteren af Rhingreven —

KOKKEPIGEN.

Snak ! Prinsessen af Illyrien . . .

KASPER

ler*

Javist Prinsessen af Illyrien !

Ser over imod Prinsessen.

Men hvem er det, dér staar?

FADEBURSTERNEN.

Et stakkels Fruentimmer ude fra Skoven — Fortæl bare videre.

KASPER.

Prinsen skal holde Bryllup med en fremmed Prinsesse . . . Men hun er bleven syg undervejs.

ALLE.

Aa !

KOKKEPIGEN

kaster Slevn.

Saa kunde vi, min Tro, ha' sparet os alt det Slid og Slæb !

KASPER.

Ingenlunde — Prinsen holder Bryllup alligevel !

FADEBURSTERNEN.

Med Prinsessen?

KASPER. Ja naturligvis !

Forklarende*

Prinsen *vil* giftes !

FADEBURSTERNEN.

Jamen . . .

KASPER.

Stille ! — Prinsessen vil nok ogsaa giftes, lader det til. Hun har sendt sin Brudekjole hid med den Besked, at hun skulde komme selv, saa snart hun kunde. Imidlertid skulde Prinsen lade nogle unge Fruentimmer prøve Kjolen; og *den*, hvem Kjolen passede, skulde være Prinsessens Stedfortræder under Vielsen — men ikke længer !

ALLE

i Munden paa hverandre

Aa, lad mig prøve den !

KASPER.

Stille ! Vi har med Flid ikke villet vælge blandt Hoffets Damer, for de kunde nemt blive for vigtige !

FADEBURSTERNEN.

Jeg begynder — for jeg er din Kæreste ! Hvor har Du Kjolen?

KASPER.

Den ligger vel forvaret. Men jeg har faaet et nøjagtigt Maal — som jeg ikke siger nogen. Altsaa begynder vi . . .

Begynder at maale paa Fadebursternen.

FADEBURSTERNEN.

Av ! Jeg er altfor kilden . . .

KASPER.

Og meget for lang i Livet !

FADEBURSTERNEN.

Er *jeg* lang i Livet.. . ?

KASPER

med paatagen Værdighed*

Det gør mig ondt at maatte sige Dig: Du er vejjet, maalt — og vraget !

FADEBURSTERNEN.

Din Klodrian ! Giver ham et ørefigen. Jeg slaar op !

KASPER.

Ja, det mærker jeg ! . . .

Løfter Alenmaalet*

I er Vidner !

Alle Pigerne flokkes om ham med Udraabene: »Nu jeg !« — »Tag mig !« — »Søde Kasper, lad mig !« o.s.v.. Han maaler en efter en og siger: »Du er for smal over Skuldrene !« — »Du er for bred over Bagen !« — »Du har jo slet ingen Hofter !« — »Du har for lidt foran og for meget bagtil !« o.s.v. Latter, Skrigen, smaa Hvin. Naar Larmen er paa sit højeste, aabnes Døren. Ind træder Prinsen i sin glimrende Hofdragt fra første Akt.

PRINSEN.

Det maa jeg sige: Du gør dig Umage nok !

Gaar frem.

ALLE PIGERNE. Prinsen !

viger til side*

PRINSEN

til Kasper*

Naa, har Du funden nogen . . . ?

Peger paa Fadebursternen*

Hun dér?

KASPER

bukker*

Desværre — jeg maa tilstaa: ikke engang hun . . . !

FADEBURSTERNEN

nejer dybt*

Det gør mig virkelig saa grumme ondt, Hr. Prins !

PRINSEN.

Mig ogsaa — men Du kan tage Oprejsning hos Kasper, Han maa udbede sig en Gunst hos mig — naar mit Bryllup er endt med Glæde og Tilfredshed.

FADEBURSTERNEN.

Skal vi saa være go'e Venner igen, Kasper !

KASPER.

Du kan tro nej, Moppe — naar Du slaar !

FADEBURSTERNEN.

Jeg skal aldrig gøre det mere, søde Kasper !

PRINSEN

til Kasper*

Har Du prøvet dem alle ! . . .

Ser omkring, peger paa Prinsessen, der, saa snart hun saa Prinsen, har søgt at gemme sig saa meget som muligt*

Hvem har vi dér?

KASPER

lader meget ligegyldig*

Aa, det er kun en sølle Kone ude fra Skovhytten.

PRINSEN

ser skarpt paa hende; hun dækker halvvejs for Ansigtet med Hænderne.

Hun ser jo ganske godt ud — trods Klæderne. Lad os faa hende frem.

Hun skubbes frem; Kasper tager hende ved Haanden, drejer hende rundt, saa at hun vender Ryggen til Prinsen.

Ryggen er kke ilde. Lad os se den anden Side !

PRINSESSEN

næsten synkende i Knæ.

Skaan mig !

PRINSEN

venlig

Hvad er hun ræd for? Vi gør Dig intet ondt.

til Kasper

Maal hende.

KASPER

tvinger hende til at rejse sig op; hun har stadig Blikket nedslaaet; maaler hende.

Det passer — det passer akkurat Vil I se, Herre?

PRINSEN.

Ja, Virkelig !

Mumlen blandt Pigerne.

PRINSESSEN.

Naade ! Min Mand ligger syg derhjemme. Han har intet kunnet fortjene de sidste Dage. Saa gik jeg til Slottet, hvor man var *god* imod mig. Lad mig gaa min Vej i Fred !

PRINSEN

spottende

Naar vi skal se til, saa er det en Krønike: — Du har ingen Mand, som ligger syg derhjemme !

PRINSESSEN.

Jeg sværger . . .

PRINSEN

til Kasper

Jeg skulde næsten tænke, at denne Kvindes Mand befandt sig vel?

KASPER

bestemt*

Ja ! — i bedste Velgaaende !

PRINSESSEN

fortvivlet.

Jeg besværges Jer: lad mig gaa hjem til min Hytte . . .

stærk.

Jeg maa — jeg maa derned !

PRINSEN

hovedrystende, med et Sideblik til Kasper, der besvarer det ved ligeledes at ryste paa Hovedet*

Vi har intet andet Valg. Hun bliver her. Kjolen vil passe *hende*.

Man hører udenfor Jægerhornene, der spiller de første Sæter til en Festmarsch; alle lytter; Prinsen slaar op med Haanden, smilende*

Hør, hvor lystigt ! De Toner klinger, som var det min Bryllupsmarsch !

KASPER.

Det er Midsommer-Festen, som blæses ind.

PRINSEN.

Ja, Midsommer-Fest. Lykkens og Glædens Dag. I skal svinge Jer til mit Bryllup, Piger ! Der udenfor skal Øllet flyde — Musikken skal tage Jer under Armene — og Karlene skal kysse Jer i den grønne Skov. I har alle fri — undtagen hun dér ! Du tager Dig af hende, Kasper ! Paa Gensyn ! . . .

Han staar i Døren med udstrakt Haand; alle Piger nejer. Kasper fører Prinsessen bort.

Tæppet.

ANDET BILLED

Udenfor Skovhytten. Borgen i Baggrunden er oplyst. St. Hansblus er tændt langs Fjorden. Land befolkningen, Piger og Svende fra Borgen, Jægere kommer ind, svingende grønne Grene. Kasper og Fadebursternen.

KASPER.

Kommer I med Palmer i Hænderne? — Naa, det er grønne Grene . . . ! Og nu vil I hilse paa den glade Brudgom? Han kan straks være her. I skal bare se, hvor han skinner. —

FADEBURSTERNEN.

Vi vil ogsaa hilse paa Bruden — for hun er da som en af vore Lige !

KASPER.

Lad hende være god for den, hun er ! Skal vi staa her med tør Mund og vente? Ølkander og Bægre — det var Prinsens Mening !

FADEBURSTERNEN.

Her ! Hør, Kasper; de skal jo ind til Købstaden og vies. Det maa i Grunden være underligt for Bruden saadan at skulle gaa tilbage til Hytten dér . . . Og tror Du Prinsen lader hende gaa igen? For nydelig var hun rigtignok, da hun kom i Stadsen !

KASPER.

Naar det ene Fruentimmer taler saadan om det andet, saa maa der være noget om det. — Naar vi to skal giftes, saa vil vi ikke lade os vie *in effigie* !

FADEBURSTERNEN.

I en — hva' for en?

KASPER.

Det er noget Latin — og for Resten en dum Skik, som vi vil overlade til de store Folk !

JÆGEREN.

Saa vil vi lade Prinsen leve —

KASPER.

Holdt ! ikke endnu. Først vil vi drikke ! Vi vil have St. Hansblus lige op i Panden og ind i Hjerterne. Og nu, Frans, mit andet Jeg, min bedre Udgave — syng os Midsommer-Visen. Med *den* skal vi modtage Prinsen og hans unge Brud !

JÆGEREN

synger.

Vi elsker vort Land,
naar den signede Jul
tænder Stjernen i Træet med Glans i hvert Øje,
naar om Vaaren hver Fugl
over Mark, under Strand
lader Stemmen, til hilsende Triller sig bøje:
vi synger din Lov over Vej, over Gade,
vi kranser dit Navn, naar vor Høst er i Lade,
men den skønneste Krans blir dog *din*, Sante-Hans !
den er bunden af Sommerens Hjerter saa varme, saa glade.

KOR.

Men den skønneste Krans o. s. v.

JÆGEREN.

Vi elsker vort Land,
men ved Midsommer mest,
naar hver Sky over Marken Velsignelser sender,
naar af Blomster er flest,
og naar Kvæget i Spand
giver rigeligst Gave til flittige Hænder;
naar ikke vi pløjer og harver og tromler,
naar Koen sin Middag i Kløveren gumler:
da gaar Ungdom til Dans
paa dit Bud, Sante Hans !
ret som Føllet og Lammet, der frit over Engen sig tumler.

KOR.

Da gaar Ungdom til Dans o.s.v.

JÆGEREN.

Vi elsker vort Land,
og med Sværdet i Haand
skal hver udenvælts Fjende beredte os kende,
men mod Ufredens Aand
over Mark, under Strand
vil vi Baalet paa Fædrenes Gravhøje tænde:
hver By har sin Heks, og hvert Sogn sine Trolde,
dem vil vi fra Livet med Glædesblus holde;
vi vil *Fred* her til Lands,
Sante Hans, Sante Hans !
den kan vindes, hvor Hjerterne aldrig blir tvivlende kolde !

KOR.

Vi vil Fred her til Lands o.s.v.

PRINSEN

er traadt bryllupsklædt ind med Prinsessen og Følge

Jeg tager din Vise som et godt Varsel. Tak derfor ! Vi ses ved
Festen.

KASPER.

Herre, sæt ham nu ikke Fluere i Hovedet ! En god Vise er som en ung
Pige. Jo mindre Blæst der bliver gjort af hende, jo længere vil hun
bevare sine Dyder og Fuldkommenheder.

PRINSEN.

Da taaler dog en Vise, hvad en ung Pige ikke taaler — at komme i
Folkemunde ! Hvad siger min unge, smukke Brud?

KASPER

til Fadebursternen og de andre*

Kom ! Der skal vist siges nogle pæne Ord ved Hytten her — og det er ikke sagt, at Prinsen ønsker Vidner derpaa !

Alle trækker sig tilbage i Baggrunden undtagen Prins og Prinsesse.

PRINSEN.

Du hedder Kathrine ! Nuvel, Du skal vide:
naar Lyset i Borg og i By er slukket,
naar sidste Gang »Leve« for Bruden er drukket,
da savner jeg Dig i min Arm, ved min Side !
Den Krone, der pryder dit duftende Haar,
den Silke, Du fylder saa kongeligt ud,
det er, som den vilde med Rette Dig nævne
min rette, min sande trolovede Brud !

PRINSESSEN.

I ejer vel over mig Magt og Ævne
at klæde mit Legem i kongeligt Skrud;
men min er ej Kronen, som pryder mit Haar:
husk, at jeg her for en anden staar !

PRINSEN.

Nej, nej ! Du kan over Prinsen byde !
Kun én Gang før har den Magt jeg erfaret:
jeg bad — men skyldig man blev mig Svaret
Nu byder jeg Dig, hvad jeg byde kan:
jeg rækker Dig Kronen for Rige og Land !

PRINSESSEN.

For meget, for meget ! Livet har slaet
sit Tærningkast; jeg har tabt — jeg har vundet:
hist, i den Hytte, mit Maal har jeg naaet,
dér har ved Maalet *mig selv* jeg fundet !

PRINSEN.

Betænk, hvad jeg byder ! Jeg bryder den Pagt,
som skulde mit Liv til en anden bundet !
Og som hver en Jomfru i dette Land
hemmeligt ønsker sig Prinsen til Mand,
mig selv som det bedste jeg her Dig byder !

Knæler

PRINSESSEN.

Staa op ! Det sømmer sig kun at knæle
for Gud i Himlen, og ej for en Kvinde. —
Der er i Jert Aasyn et Træk, jeg kender,
i Stemmen en Klang, som jeg elsker og frygter —
ved denne Lighed mit Hjerte brænder;
dog aldrig skal I min Tanke forblinde:
hist er min Ære, mit Hjerte, min Tro —
dér har jeg *mit* bedste i Hytten inde !

PRINSEN.

Den Stodder i fillet og flikket Dragt !
Har Raahed da over Kvinden Magt? —

PRINSESSEN.

Raahed ! Nej aldrig — *det* skal I vide:
er end hans Dragt, som hans Stemme, grov,
aldrig han tog sig med Tvang Forlov:
min Kærlighed redte ham Plads ved min Side.

Mørkt er hans Ansigt, som Eders er lyst,
streng er hans Tale, som Jeres letfærdig,
lidet han teed sig glat og elskværdig —
men Hjertet var adeligt rent i hans Bryst !
Kunde jeg glemme den Tid derinde,
glemme mit Livs det dyreste Minde —
ja, om I trygled mig Timer for Fod,
Svaret det lød: *da* var jeg den Kvinde,
for hvis Forvildelser jeg har gjort Bod !

PRINSEN.

Klingende Tale ! pralende Ord:
Taabe som Kvindernes Rangle tror !
men er hin Hytte en Sten paa min Vej,
ligge der længe, det skal den ej !

Raaber.

Holla ! Svid Hytten af !

Naa; Genstridige; kend da min Magt —
saa slutter vi vel i Kirken vor Pagt?

PRINSESSEN.

Jeg hader Dig, Prins af Danmarks Land.
Red ham — frels ham — min Mand — min Mand !

Synker om.

KASPER

peger paa den brændende Hytte

Det kan man kalde for et St. Hansblus ! —

PRINSEN

hurtig

Kasper ! skaf Vand . . .

FADEBURSTERNEN.

Aa, I Mandfolk er nogle grusomme Skabninger !

KASPER.

Først piner I os — saa piner vi Jer lidt til Gengæld — og saa ender det i Fryd og Gammen !

PRINSEN

bøjer sig over Prinsessen*

Kathrine ! . . .

PRINSESSEN.

Hvem kalder paa mig? . . . Gaa bort, gaa bort ! Aa Gud, hvad har jeg gjort Jer, at I skal være saa ond ved mig?

PRINSEN.

Mig har Du gjort alt godt, Kathrine. — Vil Du endnu gaa med Tiggerposen for min Skyld !

PRINSESSEN.

Det er *hans* Stemme !

idet han løfter hende op*

Det er Dig — Dig, mit Liv — min Herre og Husbond — min Kærlighed !

PRINSEN.

Og det er Dig, mit Livs Melodi — min Hustru — mit Folks gode Dronning !

KASPER.

Min Herre og min Ven ! Jeg maatte udbede mig en Gunst — sagde I. Saa giv mig noget »fast«, som jeg kan gifte mig paa. Og vil I give mig en rigtig fast Bestilling, saa lad mig sidde med de smaa Prinser og Prinsesser paa mine Knæ og fortælle dem dette Æventyr: *Der var en Gang* — !

PRINSEN

trykker leende hans Haand.

Tilstaaet !

KASPER

til Jægeren·

Har Du et Vers endnu min lille Sangfugl — saa kom med det !

JÆGEREN

synger.

Vi elsker vort Land,

og vi hilser den Drot,

som har prøvet og valgt sig den rette Fyrstinde:

paa hans Æventyr-Slot kan hver Kvinde, hver Mand

et Eksempel for Livet i Kærlighed finde !

Lad Tiderne ældes, lad Farverne blegne,

et Minde vi vil dog i Hjertet os tegne:

fra det sagnrige Nord

gaar en Glans over Jord —

det er Genskær af Vidunderlandets fortryllede Egne !

KOR.

Fra det sagnrige Nord o.s.v.

ALLE.

Prins og Prinsesse leve !

Tæppet.